

Faciliteter og materialers betydning for lærerens undervisningsovervejelser

AFSLUTTENDE BACHELORPROJEKT I ALMENE LÆREROPGAVER OG
IDRÆT: LÆRERUDDANNELSEN, VIA UNIVERSITY COLLEGE, AARHUS

JONAS EBBESEN RASMUSSEN MØLLER (279316), MATHIAS JUELSGAARD (279364)
VEJLEDERE: ELISABETH HALSE (ELHA) OG ESBEN VOLSHØJ (ESVO)

ANSLAG: 84.086

Indholdsfortegnelse

1.0 Indledning	3
2.0 Problemformulering	5
3.0 Læsevejledning	5
4.0 Valg af metode	7
4.1 Videnskabsteoretisk metode	7
4.2 Undersøgelsesmetode: Kvalitativ interview	8
4.3 Analyse af empiri	9
4.3.1 Induktiv tilgang	9
4.4 Kritik af metode	10
5.0 Teori	12
5.1 Lærerens forpligtigelser	12
5.2 Didaktiske modeller som redskab i undervisningen	13
5.2.1 Helhedsmodellen	13
5.2 Viden om rum	14
5.3 Klasserummets udvikling	14
5.4 Sociale koder	16
5.5 Bære- og væredygtige rum	17
5.6 Visuelle støtter	18
5.7 Idrætslokalets historie	20
5.8 Hvad gør vi med idrætslokalet?	20
6.0 Analyse	22
6.1 Formål og overvejelser	22
6.2 Materialers betydning i idrætsundervisningen	25
6.3 Det gode undervisningslokale	28
7.0 Diskussion	30
7.1 Gode faciliteter = god undervisning?	30
7.2 "Gamle gymnastiksale - nye muligheder"	31
7.3 Elevperspektiv	32
7.4 Synet på idrætslokalet efter folkeskolereformen i 2014	32
7.5 Lever idrætslokalerne op til den udvikling, vi som lærere forpligter os til at bestrebe?	34
8.0 Perspektivering	35
8.1 Kan folkeskolen styrke lysten til fysisk aktivitet?	35
8.2 Nytænkning af idrætsfaciliteter	35

9.0 Konklusion	37
10.0 Bibliografi	39
11.0 Bilag	41
11.1 Bilag 1: Interviewguide	41
11.2 Bilag 2: Interview, Niels	44
11.3 Bilag 3: Interview, Peter	49

1.0 Indledning

“Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle” (Børne- og Undervisningsministeriet, 2021).

Ovenstående citat belyser, hvordan vi som kommende lærere skal arbejde målrettet mod at skabe rammer, som giver muligheder for dannelse og læring. Disse rammer kommer både til udtryk gennem lærerens tilrettelæggelse og gennemførelse af aktiviteter i undervisningen.

Forskere i pædagogik og didaktik, Hilde Hiim og Else Hippe, har udarbejdet en didaktisk helhedsmodel, som belyser en række faktorer, der har betydning for overvejelser, man som lærer skal være opmærksom på i planlægningen og gennemførelsen af en undervisning.

En af dem er *“rammefaktorer”*, der indebærer det rum, hvori undervisningen foregår, hvilke rekvisitter og materialer man har til rådighed, samt hvor meget tid man bruger på en pågældende aktivitet (Hiim & Hippe, 1999, s. 27-32).

En dansk skoleelev i 7. - 9. klasse tilbringer i gennemsnit 1000 timer pr. skoleår i faglokaler, hvilket svarer til godt 41 hele sammenhængende dage.

En sådan mængde af tid, der dagligt tilbringes i lokaler, stiller en række krav til de lærere, der hver dag arbejder med at undervise og inspirere unge mennesker til at tilegne sig faglige kompetencer.

Vi har tidligere været i to praktikforløb på en skole i Aarhus kommune, hvor vi stod for idrætsundervisningen af hhv. én 8. -og én 9. klasse. Vi oplevede udfordringer i planlægning og gennemførelse af undervisningen, særligt i vores forløb om redskabsgymnastik, som vi præsenterede begge klassetrin for.

Det rum, der var centrum for undervisningen, var en ældre gymnastiksal. Salen var medtaget, materialerne begrænset og vi stod med en følelse af, at dette kunne blive en hindring for, hvordan vi gerne ville undervise. Vi manglede ganske enkelt erfaringer, men også viden i, hvordan man som lærer underviser i et rum uagtet faciliteter og materialer.

Vi stod derfor med en udfordring, der gjorde, at vi skulle nytænke den undervisning, vi havde forberedt. Rummets betydning for gennemførelsen af undervisningen spillede en mere central rolle, end vi egentligt havde tiltænkt og forventet.

Fælles for ovenstående er at vi, som kommende lærere, ikke er alene i de udfordringer, vi mødte. Status på idrætsfaget 2018 (SPIF) tager temperaturen på idrætsfaget og undersøger idrætslærerens oplevelse af idrætsfaget. Det er hermed en anledning til at forstå udviklingen af idrætsfaget, samt hvad der bør fokuseres på i fremtidens skoleidræt. I SPIF-rapporten fra 2018 behandles en undersøgelse af området *“Idrætsfagets faciliteter og redskaber”*. 300 idrætslærere blev spurgt om: *“I hvilken grad vurderer du, at skolens indendørs faciliteter (fx haller, sale, omklædning) understøtter en undervisning, der lever op til kravene i Fælles Mål for idræt (2014)”*. Her svarede 19% af lærerne i udskoling, at det understøtter undervisningen i enten *“ringe grad”* eller *“slet ikke”*, mens 42% svarede *“i nogen grad”*. Ligeledes blev lærerne adspurgt om: *“I hvilken grad vurderer du, at skolens idrætsredskaber (fx ketsjere, bolde, nedspringsmåtter) understøtter en undervisning, der lever op til kravene i Fælles Mål for idræt (2014)”*. Her svarede 27%, at det understøtter undervisningen i enten *“ringe grad”* eller *“slet ikke”*, mens 51% svarede *“i nogen grad”* (Von Seelen m.fl., 2018, s. 56-57).

Desuden har Dansk Skoleidræt, de seneste år og frem til 2022, i samarbejde med DIF og *“Lokale og Anlægsfonden”* iværksat projektet *“Gamle gymnastiksale - nye muligheder”*. Projektet er iværksat for at undersøge muligheden for at opprioritere og udvikle idrætslokalet. Iværksættelsen af sådan et projekt må også pege på, sammen med SPIF-rapporten, at der er en udfordring, som der arbejdes på. Denne artikel om projektet vil blive yderlig behandlet senere i opgaven (Hansen, 2020, s. 16-17).

Mere end hver fjerde lærer oplever, at manglende redskaber kan vanskeliggøre at leve op til kravene for Fælles Mål for faget idræt i folkeskolen. Disse tal kan indikere, at vi ikke er de eneste, som står med denne udfordring ude i folkeskolen. Ud fra vores egne erfaringer og SPIF 2018 må vi antage, at faciliteter og redskaber kan fylde meget i lærernes overvejelser, når der skal planlægges og gennemføres undervisning i idrætsfaget. En antagelse som vi, qua idrætsfagets udvikling, mener er et nødvendigt felt at tale om.

Siden 2015 er idræt blevet et eksamensfag i folkeskolen, hvilket i højere grad stiller krav til lærerne om en kvalitetsrig undervisning, som sikrer, at eleverne er klædt ordentlig på til eksamen. Derfor er

det vigtigt, at lærerne får de rigtige værktøjer, så de kan opfylde kravene for Fælles Mål for idræt på den mest hensigtsmæssige måde, uagtet hvilke faciliteter og materialer de har til rådighed (Juul, 2015). Men hvilken betydning har det i virkeligheden for den enkelte idrætslærer? Denne undren har ledt os til følgende problemformulering:

2.0 Problemformulering

Hvilken betydning har undervisningslokalet og tilhørende faciliteter for lærerens undervisningsovervejelser med særligt fokus på idrætsfaget?

3.0 Læsevejledning

Formålet med dette bachelorprojekt er at belyse, hvilken betydning undervisningslokalet og tilhørende faciliteter har for lærerens undervisningsovervejelser med særligt fokus på idrætsfaget. Dette er interessant at undersøge, da man gennem SPIF-rapporten fra 2018 blev gjort opmærksom på, at en del lærere gav udtryk for, at deres faciliteter og redskaber ikke understøttede en undervisning, som levede op til kravene i Fælles Mål. Disse kvantitative data vækker en nysgerrighed i forhold til problemstillingen, hvilket også er grunden til, at der foretages kvalitative interviews, som kan være med til at dykke ned i baggrunden for de kvantitative data.

Opgaven vil starte med en beskrivelse af metoden, samt hvordan interviewguiden er designet med henblik på indsamlingen af empiri. Samtidig forholder opgaven sig kritisk til den valgte metode og beskriver nogle af de faktorer, som man bør være opmærksom på. For at belyse hvad faciliteter og materialer gør ved lærerens undervisningsovervejelser, inddrages Hiim og Hippes helhedsmodel, som kan være med til at adskille undervisningsforberedelsens dimensioner fra hinanden, hvilket gør det nemmere at tydeliggøre, hvad respondenterne helt konkret oplever, at tilgængeligheden af faciliteter gør ved deres undervisningsovervejelser.

Derudover vil der gøres rede for eksisterende teori om undervisningslokalet. Her tages afsæt i idéen om *“Det bære- og væredygtige rum”*, samt James Gibsons begreb *“affordance”*.

For at belyse den teoretiske del omkring idrætslokalet inddrages Dansk Skoleidræts igangværende forskningsprojekt *“Gamle gymnastiksale - nye muligheder”*, selvom den teoretiske del omkring dette

på nuværende tidspunkt er begrænset. I stedet benytter opgaven sig af en empirisk analyse for at belyse dette.

Analysen vil tage udgangspunkt i kvalitative interviews med to respondenter. Analysen vil inddrage inspiration fra det kontinentale projektsyn, da der ønskes, at empirien skal have den mest fremtrædende rolle i opgavens analyse. Det skal forstås på den måde, at analysen vil blive inddelt i tematikker, som er baseret på baggrund af vores respondenteres erfaringer. Dette skal også ses i forlængelse af den hermeneutisk fænomenologisk videnskabsteori, hvor der i analysen ønskes at inddrage respondenternes erfaringer til at skabe en ny forståelse af faciliteternes påvirkning på lærerens undervisningsovervejelser.

Afslutningsvis diskuteres denne nye forståelse, og sætte det op imod det man allerede ved om undervisningslokalet. Ydermere diskuteres, hvorvidt nutidens idrætslokaler lever op til den udvikling, som resten af folkeskolen og dens lærere oplever, mens der med afsæt i Dansk Skoleidrætsprojekt også vil diskuteres, hvordan fremtidens idrætslokaler kan se ud, så de understøtter en undervisning, som lever op til Fælles Mål for faget idræt (Boding m.fl., 2019, s. 53-56).

4.0 Valg af metode

4.1 Videnskabsteoretisk metode

I dette projekt vil vi arbejde ud fra den hermeneutisk fænomenologiske videnskabsteoretiske tilgang. Den hermeneutiske del af metoden tager udgangspunkt i, at ny viden er en ny forståelse af et fænomen. For at vi mennesker kan ændre på de forståelser, vi har af fænomener, kræver det at vi udvider vores horisont. Ved at udvide vores horisont og dermed ændre på forståelsen af noget, vil vi tilegne os en ny viden. I dette projekt arbejder vi med faciliter og materialers betydning for lærerens undervisningsovervejelser, hvori der forekommer en række erfaringer og antagelser, vi som lærerstuderende har mødt i vores praksis. Vi er i besiddelse af en viden og et sprog, der bygger på vores forforståelse af problemstillingen.

For at tilegne ny viden vil vi i dette projekt forsøge at skabe en ny forståelse af problemstillingen. Det vil vi gøre med afsæt i den fænomenologiske videnskabsteori. Den fænomenologiske metode tager afsæt i menneskets oplevelse af fænomener. Når mennesker oplever noget, vil de skabe en mening, i det de erfarer.

I arbejdet med den hermeneutiske -og fænomenologiske metode er det væsentligt at pointere, at det kan være vanskeligt at arbejde selvstændigt med én af disse metoder. Derfor vil dette projekt afspejle metoden hermeneutisk fænomenologi, hvor den fænomenologiske del beskæftiger sig med en beskrivelse af, hvordan vores interviewpersoner oplever et fænomen, mens den hermeneutiske del beskæftiger sig med at fortolke interviewpersonernes oplevelser, og derved skabe en ny forståelse af fænomenet.

I arbejdet med den fænomenologiske del, vil vi forsøge at undlade brugen af vores forforståelse i mødet med problemstillingen. Der vil naturligvis være et forbehold, fordi en undladelse af forforståelse altid vil have en betydning i mødet med nye fænomener. Vi forsøger at være så åbne for en ny forståelse af idrætslokalets betydning for lærerens undervisningsovervejelser, som overhovedet muligt.

I projektet fremkommer to kvalitative interview, hvori vi i mødet med vores respondenter vil forsøge at møde dem i de erfaringer, som skaber mening for dem. Vi vil med afsæt i deres oplevelse af problemstillingen udlede centrale temaer, som kan fortælle noget om, hvordan temaerne afspejles i interviewpersonernes bevidsthed (Sunesen, 2020, s. 21-27).

Som led i undersøgelsen af problemstillingen, har vi udarbejdet en interviewguide, hvori brugen af det semistrukturerede interview er essentiel for den måde og de spørgsmål, vi adspørger vores respondenter. Begrundelsen for valg af den semistrukturerede interviewguide skyldes dets potentiale for at inddrage den fænomenologiske metode, herunder inddragelsen af respondentens egne oplevelser og erfaringer, ud fra de spørgsmål vi præsenterer for respondenteren. Et eksempel på hvordan vi arbejder med åbne spørgsmål, forekommer således: *“Hvad er din oplevelse af et godt undervisningslokale”* (Bilag 1)? Spørgsmålet er stillet således, at respondenteren kan inddrage egne erfaringer og oplevelser om, hvad et godt undervisningslokale er. Tilmed giver det mulighed for spørgeren at fange interessante perspektiver (Kronborg Bak, 2017, s. 51-52).

4.2 Undersøgelsesmetode: Kvalitativ interview

Med afsæt i et kvantitativt datasæt, herunder kvantitativ metode, har vi gjort brug af fund fra et eksisterende spørgeskema, der omhandler dele af de problematikker, vi undersøger i opgaven. Fundene fra det kvantitative spørgeskema kan hjælpe os til at skabe et overblik over generelle tendenser og konklusioner inden for et givent område. Ligeledes giver det kvantitative spørgeskema mulighed for at favne bredt, og derved opnå et stort datagrundlag.

Kendetegnet for det data, der kommer fra spørgeskemaer og den kvantitative metode er, at det siger noget om omfanget, altså hvor mange. Men i dette projekt vil vi gerne undersøge det bagvedliggende, altså hvorfor. Derfor har vi valgt at inddrage den kvalitative metode i bestræbelsen på at undersøge, hvad der ligger til grund for spørgeskemaets resultater.

Som led i undersøgelsen af problemstillingen, har vi ud fra den kvalitative metode indsamlet empiri på baggrund af interview med to lærere fra to forskellige skoler.

Interviewene havde afsæt i den semistrukturerede interviewform, hvor vi havde en række forberedte spørgsmål, hvori der i samtalen var mulighed for at opstå nye perspektiver på vores pågældende emne. Vores overordnede mål i brugen af denne metode var at undersøge de tanker og oplevelser, som interviewpersonerne havde, og undersøge hvorfor de agerer, som de gør.

I brugen af semistrukturerede interviews vægtede vi muligheden for at inddrage interviewpersonens perspektiver ved at holde interviewet relativt åbent med forbehold for de spørgsmål, vi

præsenterede interviewpersonen for. Dette med øje for, at muligheden for at finde andre/flere nuancer til emnet kan forekomme, såfremt interviewet ikke bliver for styrende af spørgeren. De spørgsmål, vi havde med i interviewene, havde til hensigt at indsamle empiri, som har relevans til det, vi gerne vil undersøge (Kronborg Bak, 2017, s. 50-51).

I brugen af den kvalitative metode, har vi med afsæt i fund fra et eksisterende kvantitativt spørgeskema forsøgt at belyse de problematikker, vi stiller i opgaven.

Den kvantitative metode, interviews skal derimod hjælpe til at undersøge, hvad der ligger til grund for de problematikker, som spørgeskemaet udleder.

4.3 Analyse af empiri

Vi vil analysere empiri og herefter udlede temaer, som udspringer fra interviewene. Temaerne tager udgangspunkt i de fælles temaer, som vores respondenter kommer ind på i interviewene. Vi vil finde frem til disse temaer ved at lytte til, hvad respondenterne oplever. Det vil vi forsøge at gøre uden, at aktivere en forforståelse eller fortolkning af det, de siger. Målet er, at vi kan udlede temaer, som kan bidrage til undersøgelsen af vores problemstilling. Temaerne vil herefter blive diskuteret vha. nærliggende teori.

4.3.1 Induktiv tilgang

I udarbejdelsen, af et bachelorprojekt, foretager man en masse valg. Som tidligere beskrevet, er metoder centralt, men det er også vigtigt at overveje, hvilken analysetilgang man har til det empiri og teori, som man bearbejder i et sådant projekt. Vi vil nu beskrive, hvilke tilgange vi har valgt at analysere vores problemstilling med, og hvordan disse kan være med til at belyse og analysere vores empiri på den mest hensigtsmæssige måde.

Indenfor analysetilgange skildrer man mellem den induktive og deduktive analysetilgang.

I vores problemformulering skriver vi: *“Hvilken betydning har undervisningslokalet og tilhørende faciliteter for lærerens undervisningsovervejelser med særligt fokus på idrætsfaget”*.

For at undersøge vores problemstilling gør vi brug af den induktive tilgang. Som tidligere beskrevet i vores metodeafsnit, har vores interviewguide præg af erfaringer, perspektiver og oplevelser fra vores interviewpersoner. For at undersøge disse undervisningsovervejelser tager vi udgangspunkt i interviewpersonernes oplevelser om undervisningsovervejelser. I undersøgelsen af hvad rum og

faciliteter gør ved undervisningsovervejelser, starter vi denne del af vores undersøgelse i empirien. Denne del af projektet bliver desuden ikke mulig at få bekræftet gennem teori, da der ikke findes særlig teori inden for idrætslokalets betydning for lærerens undervisningsovervejelser. Netop derfor har vi valgt den induktive tilgang til, så vi gennem vores empiri kan forsøge at udlede nogle generelle sammenhænge og mønstre med afsæt i vores interviewpersoners oplevelse og erfaringer, som kan danne grobund for en form for generalisering, når det kommer til undervisningsovervejelser (Sunesen, 2020, s. 85-87).

4.4 Kritik af metode

Ovenstående har vi beskrevet, hvilke metoder vi vil bruge til at besvare vores problemformulering, samt hvordan vi vil bruge disse metoder. På baggrund af vores valg er det relevant at kigge på, om der er nogle udfordringer ved de valgte undersøgelsesmetoder.

I vores indledning beskrev vi, bl.a. gennem SPIF-rapporten og et projekt lanceret af Dansk Skoleidræt, hvordan lærere oplever udfordringer med at leve op til Fælles Mål i idrætsfaget grundet materialer og faciliteter. Heri opstår problemet om, at vi kender til et eksisterende problem, men grundet begrænset teori om idrætslokalets betydning har vi valgt at inddrage nærlæggende teori, som kan give os en bedre forståelse af fænomenet.

I udarbejdelsen af vores interviewguides fokuserede vi på den fænomenologiske tilgang. Det betyder, at spørgsmålene og svarene er overvejende erfarings- og oplevelsesbaseret, hvilket er relevant i vores projekt, men det er værd at være opmærksom på, at der, ifølge Bourdieu og Kvale, ikke findes værktøjer til at gennemføre det gode interview. Der kan være spørgsmål, som man som interviewer, ikke får fulgt op på, relevante spørgsmål som ikke bliver stillet osv. (Boding m.fl., 2019, s. 75).

Når man udarbejder en fænomenologisk interviewguide, som vi har gjort, er der nogle forbehold, man skal tage højde for. Når man arbejder fænomenologisk, skal man lægge vores egen forforståelse til side, så spørgsmålene til interviewpersonen ikke afspejler vores forforståelse om emnet, men i stedet er så åbne og objektive så muligt, så vi på den måde får aktiveret interviewpersonens forståelse. Det kan være vanskeligt, da man som individ altid vil have en forforståelse om alting. Så arbejdet med hermeneutikken og fænomenologien kræver, at du som udarbejder af projektet, er i stand til at afvige fra din oprindelige forforståelse af en problemstilling i udarbejdelsen af en fænomenologisk interviewguide. Man er som individ fortolkende af natur, så på den måde kan du

ikke være objektiv. Vi oplever, hvad interviewpersonen siger, og vil i vores analyse fortolke det gennem vores forståelse. Derefter kan respondenternes forforståelse af problemstillingen være med til at udvide og påvirke vores forståelse af emnet, så vi på den måde opnår en ny forståelse og dermed ny viden (Sunesen, 2020, s. 21-27).

I vores tilfælde består empirien kun af to interviewpersoner. Her kan man diskutere, om to personer skaber en stor nok validitet til at kunne besvare vores problemformulering. Planen for vores empiriindsamling var at afholde forskellige fokusgruppeinterviews, så vi kunne øge mængden af erfaringer, perspektiver og oplevelser af rummets betydning. Dette var desværre ikke muligt grundet logistiske udfordringer. For at kunne øge vores reliabilitet i forhold til vores empiri kunne fokusgruppeinterview være et middel til dette, så det ikke kun afhang af to respondenter.

Da det ikke var muligt at øge mængden af respondenter, forsøgte vi i stedet at skabe så stor variation på de to respondenter som overhovedet muligt. Vi har bl.a. valgt at variere i forhold til det geografiske. Den ene respondent er lærer på en skole i en lille provinsby i Vestjylland, mens den anden er lærer på en byskole i en storby. Udover dette er der forskel på deres erfaring. Den ene har været lærer i cirka 10 år, mens den anden har været lærer i cirka 30 år. I forhold til vores projekt er det også relevant at nævne, at der er forskel på de idrætsfaciliteter, som de har til rådighed. Den unge lærer har en stor, moderne hal med håndboldbane og alverdens redskaber til rådighed, mens den mere erfarne lærer har en ældre gymnastiksal til rådighed. Dette bliver ikke pointeret for at opdele de to respondentes skoler i resourcesvag og resourcestærk, men det er vigtigt at have for øje, når vi senere skal analysere på de to respondentes erfaringer og oplevelser af undervisningslokalet.

5.0 Teori

5.1 Lærereens forpligtigelser

Som lærer i den danske folkeskole forpligter man sig til at efterleve de lovgivende bestemmelser, herunder folkeskoleloven § 1, formålsparagraffen.

"Formålsparagraffen beskriver versionen for folkeskolen ved at udstikke de mål, idealer og værdier, som skal være ledende for folkeskolens daglige virke" (Danmarks læringsportal, EMU, 2019) (l. 3-5).

Formålsparagraffen forudsætter en folkeskole med øje for dannelse og uddannelse.

Ovenstående belyser, hvordan man som lærer skal varetage opgaven om at indtænke dannelse og uddannelse ind i de aktiviteter, der dagligt præsenterer for eleverne. Det medfører et arbejde, der forudsætter, at man kan tænke skolen som en almen praksis, hvor de enkelte fag kan styrke det, man gerne vil med eleverne; at danne og uddanne (Danmarks læringsportal, EMU, 2019).

Læreren agter at danne børnene til demokratiske medborgere, som kan indgå i det samfund, man kender i dag. I uddannelsen af børnene kræver det tilmed, at de opnår faglige kompetencer, som kan hjælpe dem videre på deres vej. Men hvordan skal læreren bære sig ad?

I 2002 fik Danmarks Lærerforening udarbejdet et professionsideal bestående af 11 idealer, som havde til hensigt at skabe et fælles ståsted i dét at være lærer.

Man havde brug for at finde frem til de værdier, der gør at læreren kan agere i de krav og forpligtelser, der medfører i at være lærer i den danske folkeskole (Lærerforening, Professionsidealet, 2013).

Som nævnt i ovenstående afsnit indeholder lærergerningen ikke alene dannesperspektivet, men også uddannesperspektivet. Læreren bliver nødt til, uagtet situationen, at forholde sig reflektivt, herunder det ottende professionsideal: *"Læreren vil reflektere over og aktivt udvikle sin praksis"* og have blik for de 11 professionsidealer (Lærerforening, Professionsideal for Danmarks Lærerforening, 2013, s. 4). Lærerjobbet stiller krav til ens udvikling af praksis. Læreren skal udvikle måder at arbejde på i forsøget på at forbedre den undervisning, der præsenteres for eleverne.

At være lærer er for mange ikke blot et arbejde, men en egentlig identitet. Det betyder, at mange inddrager den personlige og private side af sig selv, når de arbejder professionelt med eleverne. Derfor kan det for mange idrætslærere være vanskeligt at navigere i et fag som idræt, hvilket ofte har en lav status i sammenhæng med andre, særligt boglige, fag i skolen (Storm, 2013, s. 37-38). En status, som i fremtiden måske kan ændres i takt med at idræt er blevet til et eksamensfag, som kan

være med til at legitimere fagets vigtighed i skolen. En legitimitet der kræver, at idrætslærerne forholder sig til at være en god idrætslærer og dermed tager afsæt i professionsidealene, når de planlægger og gennemfører idrætsundervisning i folkeskolen.

5.2 Didaktiske modeller som redskab i undervisningen

I det obligatoriske fag idræt, som eleverne stifter bekendtskab med fra 1. til 9. klasse, har lærere også forpligtelser, herunder formålet for Faget Idræt. De skal skabe rammer, som blandt andet forudsætter stk. 3 *“I faget idræt skal eleverne udvikle forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab”* (Undervisningsministeriet B. o., Idræt Fælles Mål, 2019) (s.3, l.11-12).

For at kunne opnå at skabe rammer for ovenstående kræver det, at man indtænker mål ind i idrætsundervisningen. Disse mål skal på baggrund af Fælles Mål for faget idræt gøres til en aktiv del af den undervisning, der præsenteres for eleverne.

5.2.1 Helhedsmodellen

Når idrætslærere tilrettelægger undervisning, findes der en række didaktiske modeller, herunder Helhedsmodellen. Helhedsmodellen er udarbejdet af Hilde Hiim og Else Hippe, og har til hensigt at give læreren en planlægningsmodel til udførsel af undervisningen i skolen. Modellen kan bruges i alle undervisningssammenhænge uagtet hvilket fag, der skal undervises i. Helhedsmodellen indeholder seks kategorier; læringsforudsætninger, vurdering, læreprocessen, indhold, mål og rammefaktorer. Der arbejdes i modellen ud fra en helhed, hvor de enkelte kategorier ikke kan stå alene. Alle kategorier påvirker hinanden.

I lyset af projektets problemstilling, kan denne model i høj grad belyse, hvordan rammefaktorer kan indtænkes i gennemførelsen af idrætsundervisning i folkeskolen.

Rammefaktorer indeholder en række aspekter, såsom tid, rum, udstyr, undervisningsmidler m.m.

Aspekter man som idrætslærer skal gøre sig tanker om, når man tilrettelægger undervisning.

Rumforholdene er vigtige, når man taler om rammefaktorer. Er der dårlige muligheder for brug af rum i praksis, kan det være problematisk i en undervisningssammenhæng. *“Mange elever forstår teorien langt lettere, når den er knyttet til eksempler og opgaver i praksisfeltet”* (Hiim & Hippe, 1999) (s.44, l. 3-5), hvilket vil sige, at det er vanskeligere at gennemføre undervisning i eksempelvis

håndbold, når man skal forklare elever om reglerne for tre-meter-linjen, når de er i en hal, der ikke har en optegnet håndboldbane.

Ovenstående problemstilling kan afhængigt af, om man som lærer er traditionel eller kreativ have betydning for, hvordan man kobler teori til rammefaktorer i idrætsundervisningen. En kreativ idrætslærer vil i højere grad forsøge at sammensmelte teori og praksis, som eksempelvis at inddrage faghjørner med visuelle teorier i idrætshallen. Er idrætslæreren mere traditionel i sin undervisning, vil han/hun i højere grad adskille teori og praksis fra hinanden, som for eksempel at opdele lektionen i praksis og teori, og eventuelt skifte omgivelser, når teorien præsenteres (Hiim & Hippe, 1999, s. 27-32).

I brugen af Helhedsmodellen har man mulighed for at indtænke, hvordan idrætsundervisningen kan inkorporere de rammefaktorer, som påvirker det læringsrum, man som idrætslærere befinder sig i. Helhedsmodellen fremviser, hvordan man som lærer kan indtænke hvilke faktorer der kommer i spil, når der tales om rammefaktorer. Rummet kan have betydning for, hvordan undervisningen udspiller sig. Men hvordan forholder idrætslærerne sig til dette ude i folkeskolen?

5.2 Viden om rum

Dette bachelorprojekt vil nu, som ovenstående afsnit indikerer, fokusere på undervisningens rammer og nærmere bestemt de fysiske rammer, som i dette projekt defineres som undervisningslokalet. Som beskrevet i indledningen tilbringer eleverne lang tid i undervisningslokalet; de undervises og socialiserer med hinanden. Med andre ord så har alle elever og lærere et forhold til klasserummet, og det forekommer derfor interessant at kigge på den historiske udvikling af klasserummet, for at nuancere perspektivet af undervisningslokalet (Drejer, 2019, s. 161-162).

5.3 Klasserummets udvikling

Inden 1814, hvor den første skolelov trådte i kraft, var skolerne tilknyttet til kirkerne, hvor skolen underviste børnene i den lutherske børnelærdom. Der blev også oprettet små latinskoler, og undervisningen kunne der foregå i forældres egne huse, da skolerne ikke havde egne bygninger. Det siger sig selv, at rummets indretning ikke havde den store prioritet dengang, og eleverne sad typisk på lange rækker ved borde.

Skoleloven fra 1814 gjorde, at alle børn skulle gå i skole i syv år. Dette betød, at hele skolegangen blev et samfundsanliggende, og at der derfor skulle opføres nye skolebygninger. I forlængelse af dette blev de første initiativer til klasserummets tilstand og indretning taget. Der skulle være tætte tage, vinduer og døre, og vinduerne skulle kunne åbnes, så på den måde blev indeklimaet altså prioriteret. Klassen skulle have en boghylde i klassen, og læreren skulle have en sort tavle til rådighed, samtidig med at læreren skulle stå på en forhøjning, som var med til at give læreren en særlig autoritet. I løbet af 1800-tallet steg rigdommen og befolkningstallet, hvilket betød at skolerne blev større, fik flere etager og havde plads til over 1.000 elever. I slutningen af 1800-tallet blev det bestemt, at der maksimalt måtte være 37 elever i en klasse, og samtidig blev kravene til rengøring og udluftning skærpet. Overordnet kan det opsummeres med, at helt frem til ca. 1950 var undervisningslokalet indrettet til en undervisning, hvor disciplin og indlæring af kundskaber og færdigheder var i højsædet. Udover dette var opdragelse til renlighed også en faktor, men undersøgelser viste, at det var det største problem op igennem den første del af 1900-tallet. Skoleloven fra 1937 fastsatte derfor, at alle skoler bl.a. skulle have toiletter med håndvask og omklædningsrum med bad (Nørgaard, 2013, s. 21-23).

1960'erne ungdomsoprør havde også sin påvirkning på skoleområdet, hvor de krævede medbestemmelse på, hvordan skolen skulle fungere. Der blev oprettet elevråd, og det var med til at skabe en forandring af undervisningslokalet.

Samtidig fik reformpædagogikken fremdrift i den danske folkeskole. Det betød, at undervisning blev præget af en pædagogik, som blev centreret om elevernes livsverden. Undervisningsmetoder som gruppe- og projektarbejde fik indflydelse på undervisningslokalet indretning. Der blev bygget mange såkaldte åbenplanskoler med flytbare vægge og reoler, som på den måde kunne skabe nye undervisningsrum. Skolerne skulle også indeholde store fællesarealer, som kunne give plads til gruppearbejde. Klasseværelset skulle også indrettes på den måde, at det ikke kun muliggjorde at gennemføre én bestemt form for undervisning.

Undervisningslokalet skulle ikke kun lægge op til undervisning, men også social aktivitet. Der blev derfor indsat bløde møbler og plakater på væggene, som gav eleverne et tilhørsforhold til undervisningslokalet.

Den anden store forandring kom omkring årtusindskiftet, hvor globaliseringen gjorde, at der blev stillet krav til personlighed og kompetencer ude på arbejdsmarkedet. Samtidig var nøgleordet i folkeskolereformen fra 1994 differentiering.

Undervisningen skal altså tilgodesee og tage udgangspunkt i elevernes forudsætninger og behov. Dette har også sin påvirkning på skolens rum og miljøer. Differentiering blev yderligere vigtiggjort i Inklusionsloven fra 2012, som satte fokus på inklusionen af børn i almindelige folkeskoleklasser (Undervisningsministeriet B.-o. , 22). Det stillede de krav til klasserummet, at læringsmiljøet var tilpasset hver enkelt elev, og det krævede, at man omtænkte, hvad et læringsrum egentlig var. Et læringsrum kunne nu være en trappe, og med andre ord blev ideen om det klassiske undervisningslokale til dels udvisket. Ydermere kan man snakke om, at digital undervisning også har fået sin plads, som på den måde har helt fjernet de fysiske rammer og erstattet det med digitale rammer. Overordnet kan det siges, at læring er blevet tænkt mere ud af klasserummets fire vægge. Undervisningen er blevet mere fleksibel, og det stiller krav til, at eleverne kan navigere og agere i det store fælles rum. Denne fleksibilitet skal tage højde for alle elevers forudsætninger, men spørgsmålet er så, hvordan det også kan påvirke eleverne. Dette vil nu blive undersøgt (Drejer, 2019, s. 165-177).

5.4 Sociale koder

Når man behandler et emne som undervisningslokalet, så er det relevant at kigge på, hvad et rum signalerer, og hvordan omgivelser påvirker mennesker. Rum, og for den sags skyld materialer, kommunikerer koder og påvirker individets fortolkning af disse. Den amerikanske psykolog James Gibson bruger begrebet "*affordance*" til at beskrive dette fænomen. Kort fortalt handler det om, at rum og materielle ting inviterer til en bestemt adfærd. En stol kan eksempelvis invitere til at sætte sig. Gibson mener dog, at det er vigtigt at pointere, at "*affordance*" ikke er helt objektivt. Det kræver, at rummet eller materialet bliver genkendt af et subjekt. Subjektets opfattelse afhænger blandt andet af individets kulturelle opvækst, og på den måde vil opfattelsen ikke være ens blandt alle. Eksempelvis vil et stykke papir måske invitere nogen til at tegne på det, mens det vil invitere andre til at lave en papirflyver. Det afhænger af elevernes sociale forforståelse af det pågældende rum eller det pågældende materiale (Jensen, 2012, s. 120-121). I en skolesammenhæng er det derfor interessant at se på, hvad et undervisningslokale kommunikerer til mennesket. Når man træder ind i et rum, tager det ca. otte sekunder for mennesker at danne et indtryk af rummet. For at rummet er

behageligt at være i, kræver det, at man er i stand til at kode rummet, så man bliver klar over, hvilken funktion rummet har, og hvad man vil have ud af rummet. Derfor kræver det, at lærere er aktive i indretningen af lokalet, så de koder rummet, så det stemmer overens med den adfærd, de ønsker fra eleverne. Helt konkret kan det være at hænge faglige modeller eller pointer på væggene, så det indikerer og inviterer til læring. Tidligere blev der redegjort for, at indretningen af klasserummet typisk afspejlede den pædagogiske retning, som man ønskede som lærer. Dette kan også konkret afspejle sig i bordenes indretning i klasserummet, der kan understøtte et specifikt læringsmiljø, som man ønsker at implementere i den pågældende klasse. Et eksempel kan være, at hvis læreren stiller bordene i små firemandsgrupper, så inviterer og understøtter han/hun gruppearbejdet. Disse bordopstillinger kan selvfølgelig ændres, så de passer til det læringsmiljø, man ønsker, og det forhåbentlig kan kode og invitere eleverne til at indgå i dette pågældende læringsfællesskab (Clasen & Hostrup, 2021, s. 21-24).

5.5 Bære- og væredygtige rum

Spørgsmålet er så, hvad det vil sige, at et rum er rart at være i. Her kan man snakke om et bære- og væredygtigt rum. Det hænger igen sammen med et tydeligt kodet rum. Man kan opdele det sådan, at bæredygtigheden i forhold til rum kommer udefra, mens væredygtigheden kommer indefra. Bæredygtigheden afhænger af rummets indretning, er lokalet rodet? Lugter det? osv. Det er med andre de andre ord de ydre faktorer, og bæredygtigheden er med til at vise, hvad rummet egentlig koder til brugere af rummet. Dette er en forudsætning for at væredygtigheden kan være til stede i et rum. Det bæredygtige rum skal med andre ord give de optimale forudsætninger for, at eleverne kan få større adgang til mentalt overskud og kreativitet. Med andre ord, et væredygtigt rum. Derfor kræver det, at man inddrager eleverne i denne proces, så de er aktive aktører i tilblivelsen af et undervisningslokale, som er rart og trygt for alle at være i, og som samtidig styrker den fællesskabsskabende kompetence hos klassens elever, da det på den måde bliver et fælles projekt og skaber et tilhørsforhold og ansvar hos eleverne (Clasen & Hostrup, 2021, s. 15-20).

Forskningsmæssigt viser det også, at det er relevant, som lærer, at prioritere at skabe et bæredygtigt undervisningslokale. En undersøgelse foretaget af DTU har undersøgt luftkvalitetens indflydelse på elevernes læring og trivsel. Der blev foretaget faglige test i et gennemsnitligt lokale, som blev

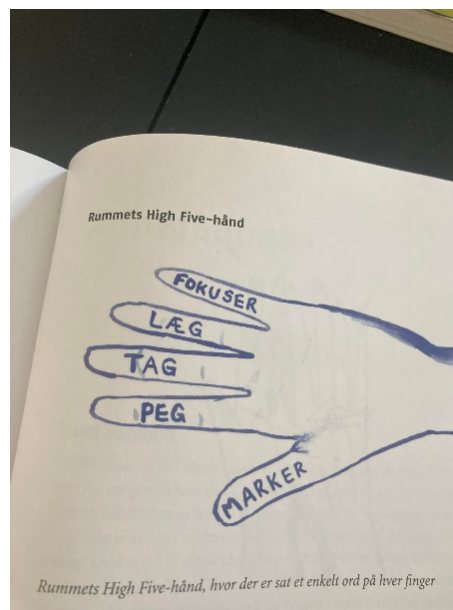
sammenlignet med faglige test i et lokale med optimal luftkvalitet. Forskellen i resultaterne var op til 20% bedre i undervisningslokalet med optimal udluftning. I forlængelse af dette kan man argumentere for, at det samtidig kan være en forklaring på nogle elevernes manglende koncentration, og måske endda også en del af forklaringen på uhensigtsmæssig uro. Udover indeklimaet, så har forskning også vist, at elevernes placering i klassen har en indflydelse på, hvor meget de er i dialog og kommunikerer med læreren. Forskningen viser, at elever der sidder forrest eller tæt på læreren, og elever i midten kommunikerer mere med læreren, end elever som sidder ude for denne zone. Dette viser også, at det som lærer er essentielt at overveje, hvordan bordopstillingen i en klasse skal være (Juelskjær & Rasmussen, 2019, s. 73-75).

5.6 Visuelle støtter

I problemformulering ønskes der at undersøge betydningen af undervisningslokalet, men også de tilhørende materialer. For hvordan kan man bruge materialer og remedier som redskab? Som tidligere nævnt har kodning en stor betydning for, hvordan mennesker oplever et rum, og hvilke forventninger et rum indikerer. Her kan redskaber og materialer bruges som en visuel støtte til at kode rummet på en hensigtsmæssig måde. Visuelle støtter ses overalt i samfundet, blandet andet ved et visuelt skilt på en dør, som fortæller, om man skal trække eller skubbe. På den måde er det også oplagt at gøre brug af dette i klasserummet, så rammerne og målene bliver så tydelige så muligt. Det er allerede noget, som der bliver gjort brug af i mange klasser, hvor for eksempel de fleste har et dagsskema hængende, så eleverne kan orientere sig om, hvilket fag de har, og hvornår de har det. Disse visuelle støtter kan være med til at skabe en tryghed og en gennemsigtighed hos både lærere og elever. De visuelle støtter kan komme til udtryk gennem mange forskellige tiltag. Det kan både være overordnede ting, som læringsmål indenfor et givent forløb, men også mere praktiske ting, som eksempelvis en timetimer, som kan vise eleverne, hvor lang tid de skal arbejde med en given aktivitet. Udover støtte til det læringsmæssige, så kan de visuelle støtter også understøtte klassen trivsel og sociale tilstand. Det kan gøres ved at hænge "*klassens 10 bud*" eller en "*humørskala*" op. Overordnet set handler det om at kode rummet, så det afspejler, hvad man gerne vil med sin klasse - både når det gælder de faglige læringsmål, men også hvilken klassekultur, man forsøger at skabe. For at opretholde både den faglige og sociale klassekultur, som man ønsker, så kan inddragelse af eleverne være hensigtsmæssig. Hvis eleverne får et medansvar for lokalets udseende og tilstand,

styrker det fællesskabet, eleverne får en oplevelse af at høre til og være en aktiv bidrager til det bæredygtige undervisningslokale.

Som lærer kan man i den forbindelse inddrage oprydningsmodellen: "*Rummets High Five*". Modellen gør, at undervisningslokalet for det første er rent og rart at være i, men også at det er indbydende og motiverende at være i. Hver finger i modellen har en funktion, der bl.a. sikrer, at eleverne lærer at rydde op og passe på lokalet. Pegefingeren peger på det, der skal ryddes op, langemanden tager det du gerne vil lægge på plads, mens ringefingeren lægger tingen på plads. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at modellen skal tilrettelægges alt efter hvilket klassetrin, man underviser. Ved at inkorporere modellen, så tidligt så muligt, hos eleverne, så er man med til at skabe en klassekultur, som symboliserer, at rummet er noget vigtigt, noget man skal passe på. Når man koder undervisningslokalet som vigtigt at holde orden i, så vil eleverne også opleve, at deres læring er vigtig (Clasen & Hostrup, 2021, s. 89-92).

Rummets High Five-hånd (Clasen & Hostrup, 2021, s. 91).

5.7 Idrætslokalets historie

Idræt, eller gymnastik, som det hed tidligere, har haft sin plads i den danske folkeskole siden 1814. Fokus var dengang, ligesom resten af almueskolen, på almen opdragelse, men op igennem 1900-tallet blev det mere og mere inspireret af den svenske tilgang til gymnastik, som prioriterede det fysiologiske og sundhedsorienterede perspektiv. Derfor blev det i 1937 lovpligtigt for skoler at have en gymnastiksal, hvilket indikerede at gymnastikfagets formål var at producere sunde og raske samfundsborgere.

I løbet af 1960'erne gjorde foreningslivet sit indtog i Danmark, hvilket betød at mange nu dyrkede bl.a. fodbold og håndbold i deres fritid. Det kom til udtryk ved, at faget nu skiftede navn fra gymnastik til legemsøvelser, da undervisningen nu skulle være med til at motivere eleverne til at dyrke motion og idrætsaktiviteter i deres fritid.

Mange skoler benytter sig stadig af de klassiske 20 x 40 m gymnastiksale, som blev bygget for mange år siden.

Som nævnt i indledningen, må ovenstående i dag være et fokuspunkt, eftersom SPIF-rapporten fra 2018 indikerer at hver femte lærer oplever udfordringer på baggrund af tilgængelige faciliteter og opnåelsen af Fælles Mål for faget idræt. Samtidig er idræt i dag blevet et eksamensfag, som stiller visse krav til de fysiske rammer. Grunden til de manglende byggerier, som kan gøre op med de klassiske tanker om idrætssalens arkitektur, kan man forestille sig har noget med logistik og økonomi at gøre. Selvom mange af disse haller er lokaliseret på skolens grund, så er de gennem materialer og indretning tilpasset foreningsidrætten. Det kommer til udtryk gennem gulvets opstregninger, dets klassiske firkantede form og typisk nogle håndboldmål i hver ende. På den måde er det idrætsfagets og skolens elevers opgave at tilpasse aktiviteterne til foreningsidrættens rammer (Hansen, 2020, s. 18-23).

5.8 Hvad gør vi med idrætslokalet?

Som tidligere beskrevet, så kan der gennem teori udledes, at det klassiske undervisningslokale har en stor betydning for at skabe optimale forudsætninger for elevernes læring og trivsel. Spørgsmålet er, om man kan sige det samme om idrætssalen, som for det første er helt anderledes indrettet, samtidig med at målet og aktiviteterne ikke kan sammenlignes med de naturvidenskabelige og humanistiske

fag. I stedet kan det være relevant at undersøge, hvad idrætslokalet egentlig skal kode, og hvordan de nuværende faciliteter er sammenlignelige med idrætsfagets mål.

I idrætsfagets formål står der blandet andet: *“Eleverne skal i faget idræt udvikle kropslige, idrætslige, sociale og personlige kompetencer. Eleverne skal opnå kendskab til alsidig idrætskultur og udvikle lyst til bevægelse”* (Undervisningsministeriet B. o., Idræt Fælles Mål, 2019) (s.3, l.1-3). På baggrund af dette skal et idrætslokale altså kode og signalerer et lokale, som gør det muligt at bevæge sig, eksperimentere med sin krop og gøre det i en social sammenhæng.

Man ser i andre fagspecifikke undervisningslokaler, at rummene ofte er kodet med faglighed. Et natur/teknik-lokale vil ofte have mikroskoper og udstoppede dyr, hvilket hænger sammen med at lokalet er designet med henblik på undervisningsfagets didaktik. Den luksus har idrætsfaget ikke, da idrættens faciliteter ofte skal deles med foreningslivet, som bruger lokalerne og faciliteterne efter skoletid. Derfor skal faciliteterne tage hensyn til mange brugere, hvilket rent logistisk gør det svært at designe rummet specifikt til idrætsfagets bestemmelser.

Udviklingskonsulent hos Dansk Skoleidræt, Torben Hansen, har i samarbejde med DIF og Lokale og Anlægsfonden igangsat projektet *“Gamle gymnastiksale - nye muligheder”* for at undersøge hvad man skal gøre med de ældre idrætsfaciliteter, så de bedre kan understøtte idrætsfagets mål og hensigter. Efter idræt er blevet et eksamensfag er det essentielt, at faciliteterne og materialerne kan bære den opgave og leve op til fagets formelle rammer. I forbindelse med prøven i idræt er den teoretiske del også begyndt at fylde en del hos lærerne. Som tidligere beskrevet gennem SPIF-rapporten fra 2018, så føler *“ca. 25% af lærerne ikke, at faciliteterne kan understøtte en undervisning, der lever op til kravene for idrætsfaget”* (Hansen, 2020) (s.19, l. 16-19).

Så hvordan koder man et rum, som både inviterer til kropslig nysgerrighed og udvikling, samtidig med, at det inviterer til teoretisk undervisning og brug af fagbegreber?

Nogle skoler bruger en gymnastiksal til den praktiske del af idrætsundervisningen, hvorefter de anvender et undervisningslokale til den teoretiske del. Andre skoler forsøger at forbinde den praktiske del af idræt med den teoretiske del. Dette sker gennem, at man i idrætslokalet implementerer didaktiske modeller, som boldspilstrappen, samt teoretiske oversigter, som eksempelvis en bevægelsesanalyseoversigt. På den måde kan man forkorte vejen mellem det praktiske og teoretiske, da læreren kan koble en specifik situation i timen til noget teoretisk, som hænger eller befinder sig i lokalet. Samtidig kan det fungere som visuel støtte til eleverne, da lokalet

på den måde vil invitere til faglighed ligesom de andre fag, der foregår i et fagspecifikt undervisningslokale (Hansen, 2020, s. 16-22).

6.0 Analyse

Analysen vil med afsæt i indsamlet empiri blive udarbejdet med inspiration fra det kontinentale projektsyn. Inspirationen fra det kontinentale projektsyn skal i denne opgave forstås sådan, at den forestående analyse vil blive inddelt i nogle temaer. Disse temaer er blevet inddelt, da vi ønsker at have et fremtrædende fokus på vores empiri. Dette projektsyn skal ses i forlængelse af den hermeneutisk fænomenologiske videnskabsteori, da vi som tidligere nævnt, vil bruge vores respondenter erfaringer omkring problemstillingen til at bidrage til en ny forståelse af emnet. Derfor ønsker vi, at empirien skal spille en fremtrædende rolle i vores analyse. Disse temaer er også inddelt for at skabe en struktur i analysen, da én samlet analyse af empirien vil blive uoverskuelig og rodet. Temaerne vil tage udgangspunkt i respondenter udsagn, og ud fra hvad vi finder interessant i forhold til vores problemstilling (Boding m.fl., 2019, s. 68-73).

6.1 Formål og overvejelser

I nedenstående analyse inddrages to anonyme interviewpersoner, som begge har en uddannelsesmæssig baggrund som lærer og underviser i faget idræt i folkeskolen. Der hvor interviewpersonerne adskiller sig, er i form af deres erfaring og tilgængeligheden af ressourcer, når det gælder materialer og idrætsfaciliteter. Interviewperson et, i dette bachelorprojekt omtalt som Niels, har +30 års erfaring indenfor undervisning af idræt i folkeskolen og kommer fra en skole, hvor tilgængeligheden af idrætsfaciliteter og materialer er relativt begrænset. Interviewperson to, i dette bachelorprojekt omtalt som Peter, har +10 års erfaring indenfor undervisning i idræt i folkeskolen og kommer fra en skole, hvor tilgængeligheden af faciliteter og materialer er gode og let tilgængelige.

Ser man nærmere på, hvordan de to idrætslærere svarer til, hvad de oplever er idrættens formål, kommer interviewperson et, Niels, med følgende svar: *“Idrættens formål er jo at skabe noget bevidsthed i et helt andet rum, end man normalt gør i en folkeskole... Det er meget der her med kroppen, det her med bevægelse, og det her med forudsætninger”* (bilag 2, l. 3-6). Niels mener, at

formålet med idræt er at skabe bevidsthed for eleverne. En bevidsthed, som i overvejende grad kan tales ind i dannelsesaspektet, hvor kroppen er fokus.

Interviewperson to, Peter, kommer med et svar til samme ovenstående spørgsmål: *“Jamen det handler jo meget om, altså folkeskolens overordnede mål er jo dannelse. Det synes jeg også idræt kan i høj grad, især kropslig dannelse”* (bilag 3, l. 5-7). Peter kommer ind på det kropslige aspekt, hvor kroppen er et centralt element i idrætsfagets formål. Ligeledes er dannelsesaspektet, herunder kropslig dannelse, noget som Peter mener er essentielt i idrætsundervisningen. Fælles for Niels og Peter er, at begge svar kan fortolkes således, at de tager udgangspunkt i Fælles Mål for faget idræt, stk. 3: *“I faget idræt skal eleverne udvikle forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab”* (Undervisningsministeriet B. o., Idræt Fælles Mål, 2019) (s.3, l. 11-12). Niels taler om bevidsthedsbegrebet, som kan fortolkes således, at eleverne skal have en bevidsthed for eksempelvis at kunne indgå i et forpligtende fællesskab. Peter taler derimod om dannelsesbegrebet, herunder kropslig dannelse, som kan tolkes ind i det at *“tage ansvar for sig selv”*, men også at *“indgå i et forpligtende fællesskab”*.

Begge respondenter, uagtet baggrund, belyser fagets officielle formål, hvilket er meget interessant i forståelsen af, om hvor aktivt idrætslærerne bruger disse officielle mål, når de overvejer, hvilket formål idræt skal have for de elever, de arbejder med til dagligt. Til trods for de bestemmelser, der medfølger i professionsidealet, og særdeles det ottende professionsideal *“Læreren vil reflektere over og aktivt udvikle sin praksis”* (Lærerforening, Professionsideal for Danmarks Lærerforening, 2013, s. 4), er det interessant at undersøge, hvordan lærerne udvikler deres praksis.

Derfor er de to respondenter om blevet spurgt om, hvordan de overvejer og udvikler deres praksis, og hvilke dele af planlægningen, de vurderer som værende det vigtigste og mest tidskrævende. Niels svarer således: *“Øh, jeg bruger mest tid på at lave en meget struktureret bane for eleverne. Lad os sige, vi går ind i en gymnastiksal - så bruger jeg rigtig meget tid på at sige, at det er dét her, vi skal...”* (bilag 2, l. 21-22). Niels vurderer altså, at de overvejelser, der kræver mest, er det at indtænke struktur ind i undervisningen. Hertil påpeger Niels, at *“Jeg prøver at eliminere mange ting, der kan gå meget tid med”* (bilag 2, l. 29-30), hvilket påpeger tidsfaktoren i idrætsundervisningen har en stor betydning, når Niels planlægger undervisning.

Peter påpeger, at *“Det jeg har brugt mest tid på er, hvordan jeg vil gøre tingene i timen. Jeg har egentlig en god ide om hvilke aktiviteter, jeg har i hvilke uger, men hvad er det så, jeg vil? Hvad er det, jeg gerne vil have ud af det?”* (bilag 3, l. 22-24). Peter vurderer, at han bruger mest tid på at overveje de aktiviteter, som skal finde sted. Man ser altså en forskel på, hvad hhv. Peter og Niels vurderer som værende mest tidskrævende og vigtigt i deres overvejelser til en undervisningslektion. At man ser en forskel i Peter og Niels’ oplevelser, kan måske skyldes det faktum at Peter har betydeligt mindre erfaring i planlægning af undervisning i idræt end Niels. Der er 20 års forskel i mængden af erfaring, hvor Peter, læreren med mindst erfaring, bruger meget tid på at overveje aktiviteterne, mens Niels, læreren med mest erfaring, bruger mere tid på at overveje faktorer i aktiviteten som eksempelvis tid og struktur. Det skal siges, at ovenstående udelukkende er fortolkninger, i og med at ingen af interviewpersonerne er blevet spurgt ind til forholdet omkring erfaring, og hvilken betydning det har i forhold til planlægning af undervisningen.

Et andet forhold, som adskiller Peter og Niels er, at Peter befinder sig i omgivelser med gode faciliteter og nem tilgængelighed til haller m.m. Niels befinder sig derimod i det modsatte, med begrænset mængde af faciliteter og haller m.m. Det forhold er interessant at belyse, og det kom tilmed frem i interviewene af begge personer. Til trods for, at der er forskel på tilgængeligheden af faciliteter og materialer, har begge lærere oplevelsen af, at idrætslokalet adskiller sig fra andre rum i skolen. Peter påpeger, at idræt kan *“så kan det også give en masse socialt, øh, imellem eleverne, som en almindelig time i et klasselokale ikke kan”* (bilag 3, l. 12-13), mens Niels siger således: *“... i et helt andet rum, end det man normalt gør i en folkeskole”* (bilag 2, l. 3-4). Fælles for ovenstående er, at de begge påpeger idrætsfaget og det tilhørende rum som anderledes end andre traditionelle fag. Det gør naturligvis, at Peter og Niels skal overveje rummet, og dertil planlægge hvilken rolle idrætslokalet skal have i den undervisning, som de præsenterer for deres elever.

Ud fra Hiim og Hippos Helhedsmodel ser man, hvordan Niels overvejelser i planlægning af undervisning, kan indtænkes i denne model. Særligt under rammefaktorer, hvor faktoren *tid*, som Niels italesætter i interviewet: *“Så bruger jeg også rigtig meget tid på, fx har vi lige kørt boldbasis, hvor eleverne gerne vil vide, hvem de er på hold med, så der hænger jeg faktisk en seddel op med holdene inde i idrætslokalet, så den kan jeg vinge af, og den skal jeg ikke bruge tid på, og så ellers bare sige til eleverne: “orienter jer på holdoversigten.””* (bilag 2, l. 22-26). Dette citat afspejler, hvordan

Niels gør brug af overvejelser, som kan indtænkes i didaktiske modeller, herunder Helhedsmodellen. Det bør pointeres, at ovenstående er tolkninger, og hvorvidt Niels gør brug af helhedsmodellen, kan man ikke vide, da Niels ikke er blevet spurgt ind til dette. Men det kan være med til at fortælle, hvordan lærere indtænker rummets betydning i rammefaktorerne, når de planlægger idrætsundervisning i folkeskolen (Hiim & Hippe, 1999, s. 27-32).

6.2 Materialers betydning i idrætsundervisningen

I problemformuleringen spørges der ind til, hvilken betydning materialer har for lærerens undervisningsovervejelser. Til at starte med findes det relevant at undersøge, hvor stor en del materialer egentlig fylder i respondenternes undervisning, og hvor meget de anvender det.

Den ene respondent, Niels, siger følgende om dette: *"Det afhænger rigtig rigtig meget. Jeg er meget materialeafhængig"* (Bilag 2 l. 49). Her er det interessant, at man ser en forskel blandt de to respondenter, da den anden respondent, Peter, har en anden tilgang, når det kommer til mængden af materialer, som han bruger: *"Jeg tænkte meget på materialer de første år, men det gør jeg selvfølgelig også nu, men jeg synes man har lidt mere overskud til at finde andre løsninger. Det skal heller ikke være materialerne, der spænder ben for man har en god time, vel"* (Bilag 3 l. 45-47)?

Ud fra Peters svar kan man tolke, at materialerne har fået en mindre og mindre betydning i hans undervisning. Dette blev fundet meget interessant, hvilket gjorde, at Niels blev spurgt, om han følte, at materialernes betydning har ændret sig, siden han var en nyuddannet lærer. Til dette svarer Niels: *"Jeg tænkte over at gøre det så simpelt så muligt. Hvis redskaberne blev for bestemmende eller for besværlige, så kunne jeg godt finde på at vælge det fra"* (Bilag 2 l. 78-79).

Da Peter spørges videre indtil, hvordan materialernes betydning har ændret, siger han: *"Jeg tror godt jeg kunne finde på at vælge nogle aktiviteter fra, hvis jeg tænkte: Ej de materialer har jeg ikke, så springer jeg over"* (Bilag 3 l. 35-37). Man oplever altså, at der er sket to forskellige udviklinger, når det kommer til materialers betydning i de to respondentes undervisning. Peter lænede sig meget op ad materialer i starten, hvor det derimod fylder mindre nu, mens Niels gjorde det "simpelt" i starten af hans lærerkarriere, og i dag er meget materialeafhængig.

Dette kommer selvfølgelig af, at alle lærere har forskellige forhold og afhængighed til brugen af materialer, men hvis man alligevel skal forsøge at forklare respondenternes forhold til materialer, så

kan det være relevant at vende tilbage til deres syn på, hvad der fylder i deres planlægning af undervisningen. Der blev erfaret, at i Niels' planlægning af undervisning var det rammefaktorer som tid og struktur, som fyldte meget. Dette kommer også til udtryk, når han beskriver betydningen af materialer i hans undervisning: *"Jeg er ret afhængig af, at der er et classesæt af materialer, så typisk vil jeg møde ind 30 minutter før timen om morgenen, og sørge for at mine ting er der. For ellers så bliver det en lortetime"* (Bilag 2 l.53-55). Her bliver det tydeligt, at rammefaktorerne ikke er noget, som der kan ændres på i Niels' undervisning. Det er med andre ord ikke til forhandling, og det er ikke noget, der kan skrues på. Hvis materialerne ikke er tilstrækkelige for Niels, så tyder det på, at aktiviteten kan blive fravalgt. Niels siger følgende om dette: *"Nogle af redskaberne går jeg ikke på, fordi de simpelthen tager for lang tid at finde frem og rydde op, når vi kun har de her 2x45 minutter"* (Bilag 2, l. 79-81).

Hvis man derimod kigger på Peter, så argumenteres der tidligere for, at det var aktiviteterne og indholdet, som han brugte mest tid på, når det kom til planlægningen af undervisningen. Det er også tydeligt, når han taler om betydning af materialer i hans nuværende undervisning: *"Jeg prøver egentlig at lade vær med at lave så meget om på aktiviteten, fx her den anden dag spillede vi basketball, noget intro til basket, hvor vi skulle prøve at spille kamp til sidst. Men der havde vi kun en basketbane derovre, så der måtte jeg jo tænke; "Hvad kan jeg så gøre"? Så fandt jeg nogle store skraldespande, så skulle de prøve at bruge dem"* (Bilag 3 l.58-61). Her ser man tydeligt, at Peter er mere fleksibel, når det kommer til at skrue på rammefaktorerne. I det pågældende eksempel mangler Peter nogle basketkurve, men formår at finde en kreativ løsning på et materiale, som kan fungere som basketkurv. Dette viser også, at Peter prioriterer indholdet og aktiviteten, hvor der derimod kan skrues på andre faktorer, som for eksempel materialerne og rammefaktorerne, så aktiviteten kan fungere.

En af grundene til, at dette emne blev fundet relevant at dykke ned i, var på baggrund af tallene fra SPIF-rapporten fra 2018. 28% af idrætslærere på mellemtrinnet og 27% af idrætslærere i udskolingens svarer, at skolens idrætsredskaber i enten *"ringe grad"* eller *"slet ikke"* understøtter en undervisning, der lever op til kravene i Fælles Mål for idræt (Von Seelen m.fl., 2018, s. 57). Her findes det interessant at undersøge, om der er noget i respondenternes svar, der kan påpege nogle faktorer, som de mener gør det vanskeligt for dem at leve op til kravene i Fælles Mål, når det kommer til materialer.

Peter nævner i interviewet: *"Nu har jeg fået nogle år på bagen, så hvis man ikke lige har de materialer, så må man prøve at tænke på nye måder"* (Bilag 3, l. 37-38). Overordnet set kan man argumentere for, at Peter på den ene side mener, at materialerne har en vis betydning. Han siger blandet andet: *"Det er klart, at man tjekker da lige igennem inde i hovedet:" hvad er det egentlig vi har til rådighed af materialer, så jo det fylder også noget, det er klart...det gør det"* (Bilag 3, l.38-40). Dog nævner han også, som tidligere beskrevet, at det ikke er materialerne, der bestemmer, hvorvidt man skal have en god time. På baggrund af ovenstående indikerer det altså ikke, at Peter mener, at idrætsredskaberne i hans undervisning har en negativ indvirkning, når det kommer til at leve op til kravene i Fælles Mål. Hvis man derimod kigger på Niels, så kan man konkludere, at han mener, at redskaberne har en kæmpe betydning for hans undervisning. Derfor er det interessant at se, om der kan tolkes noget ud fra hans svar, som indikerer, at redskaberne, eller mangel på samme, er med til at forhindre ham i at leve op til kravene i Fælles Mål. Niels siger i interviewet: *"Her på skolen har vi åbne gymnastiksale, men det er jo det her med, at det er et faglokale, og hvis materialerne ikke er der, hvis vi skal bruge 20 håndbolde til et håndboldforløb, og de ikke er der, fordi nogle har taget dem med over i klassen, eller smidt dem væk, så er vi mega presset"* (Bilag 2, l. 49-52). Senere i interviewet siger han også: *"Vi har mange forskellige materialer, og det er en anden del af det, men hvem sørger for alle materialer bliver opdateret osv."* (Bilag 2 l.55-57)? Disse to citater tyder altså på, at der er nogle faktorer, som kan gøre det vanskeligt for Niels at gennemføre den ønskede undervisning, som lever op til kravene for Fælles Mål. Citaterne viser dog også, at dette nogle gange kan være ting, som idrætslæreren ikke kan kontrollere. I dette tilfælde er det en politik på skolen om åbne gymnastiksale, samt materialer på den pågældende skole, som ikke er optimalt opdateret.

Igen skal det pointeres, at ovenstående er tolkninger, og derfor findes det relevant at uddybe yderligere, så analysen ikke kun indeholder materials betydning, men også det hele undervisningslokale. Materialer og undervisningslokalet går hånd i hånd, og derfor kræver den samlede tolkning af vores respondents svar også en analyse af, hvad de anser som det gode undervisningslokale, og hvilken betydning dette har på deres samlede undervisning.

6.3 Det gode undervisningslokale

Som nævnt i indledningen fremgår det i rapporten "Status På Idrætsfaget" i 2018, at 19% af idrætslærerne i folkeskolen mener at haller, sale, m.m. *"i ringe grad"* eller *"slet ikke"* lever op til Fælles Mål for faget idræt i folkeskolen (Von Seelen m.fl., 2018, s. 56-57). Tæt på hver femte idrætslærer i folkeskolen oplever udfordringer med de rammer, de har til rådighed. Derfor er det interessant at vende situationen om: Hvilke rammer skal der i virkeligheden til for, at lærerne ikke oplever udfordringer med idrætslokalet med henblik på at leve op til Fælles Mål for faget idræt. Hertil er interviewpersoner spurgt ind til, hvad deres oplevelse af et godt og generelt undervisningslokale er. Peter nævner, at *"Nu sidder jeg nede i natur-teknik, hvor vi har fantastisk mange materialer. Det er ikke fordi jeg behøver et natur-teknik-lokale, men tingene skal være der i forhold til et undervisningslokale"* (bilag 3, l. 74-76). Ligeledes nævner Peter, at: *"Hvis jeg tænker idræt, så tænker jeg måske at øh. Jeg synes jo, at det er luksus, at vi har en eller to haller til rådighed. Jeg siger ikke, at vi kunne nøjes med én, men jeg synes ikke at det vil være noget problem med én hal"* (bilag 3, l. 76-79).

Niels påpeger, at: *"Det skal være lyst, det skal være sådan, at tingene har deres pladser."* (bilag 2, l. 89). Hertil tilføjer Niels, at *"Et godt undervisningsmateriale er luftet ud, og eleverne kan lide at være der"* (bilag 2, l. 99).

Man ser, hvordan Niels og Peter oplever et godt undervisningslokale. Man ser tilmed en forskel, hvor Niels kommer med flere overvejelser om, hvad der menes med et godt undervisningslokale, hvorimod Peter er mere konkret i, at der skal være et minimum af materialer til rådighed. Ligeledes anser Peter det, som værende en luksus, at de har flere haller til rådighed i idræt, som de kan vælge i mellem. I nogen grad er det også overflødigt. Denne beskrevne luksus, som dét at have to idrætshaller til rådighed, kan også tænkes ind i en eventuel sammenhæng med, at Peter befinder sig et sted, hvor ressourcerne er stærke og tilgængeligheden er god.

Ovenstående svar er interessante, hvis det ses i lyset af den viden, der er om undervisningslokalet. Man ved, at lokalet er afhængigt af god luftkvalitet. Derfor er det interessant, at Niels påpeger vigtigheden i, at lokalerne er bæredygtige, hvis der skal være bedst mulige rammer for læring (Clasen & Hostrup, 2021, s. 15-20).

Det belyses også, hvordan kodning af rum kommer til udtryk i spørgsmålet om, hvad Niels oplever som et godt undervisningslokale: *"Det kan man se i det her biologilokale, vi sidder i lige nu. Det er et*

godt undervisningslokale. Jakkerne skal hænge udenfor, taburetterne er stablet derovre. Det her med, at eleverne kan gå ind og se, at det her lokale faktisk er kodet til nogle ting" (bilag 2, l. 89-92). En kodning, der taler ind i James Gibsons begreb om "*Affordance*", hvor rummet og de materialer, der medfølger, signalerer til en bestemt adfærd. Niels henviser til, hvordan det lokale hvor interviewet foregår, er kodet ud fra hvor de forskellige materialer og elementer befinder sig i rummet (Jensen, 2012, s. 120-121). En sammenligning, som kan være interessant at trække over i idrætsfaget, hvor både Niels og Peter henviser til, at idrætsfaget adskiller sig fra andre fag, herunder idrætslokalet.

Ligeledes pointerer Peter, at idrætsfaget har ændret sig: "*Idræt har bevæget sig hen imod en lidt mere seriøs retning*" (bilag 3, l. 7-8) og Niels belyser "*at få italesat, at det her faktisk er noget man kan komme til eksamen i*" (bilag 2, l. 124-125) Både Peter og Niels hentyder til, at de bruger tid på at italesætte, hvordan idrætslokalet bruges, og hvad der forventes af eleverne i idrætsundervisningen. Dertil kan man antage, at det og være i et idrætslokale kan for mange elever være svært at navigere i. Om det skyldes, at de koder det forskelligt, eller om der er tale om et mere kulturelt problem, vil forsøges at diskuteres i diskussionen.

I kodningen af idrætsfaget er Niels inde på, hvordan de forsøger at inddrage didaktiske materialer og gøre dem til en fast del af idrætslokalet: "*Vi har faktisk fået nogle bannere, som vi skal have op og hænge i salen. På den måde kan vi bruge rummene til at sige, at sådan kan man lave bevægelsesanalyse*" (bilag 2, l. 103-105) Et spændende element, der taler ind i, hvordan man i rummet kan gøre brug af visuelle støtter, således at der skabes et rum, hvor der er forudsætninger for læring (Clasen & Hostrup, 2021, s. 89-92).

7.0 Diskussion

7.1 Gode faciliteter = god undervisning?

Vi har nu gennem en analyse af vores empiri forsøgt at få nogle konkrete nuancer på forskellige lærers undervisningsovervejelser med henblik på faciliteter og redskaber. Man kunne forestille sig, at nogle vil mene, at hvis man har gode materialer og faciliteter til rådighed, så har man som lærer en bedre mulighed for at tilrettelægge og gennemføre god undervisning. Denne forestilling kom sådan til udtryk i vores empiriske analyse, at Peter, som var lærer på en skole med gode faciliteter og redskaber, ikke tillagde disse en afgørende betydning for den gode undervisning. På den anden side tydede det på, at Niels, som var lærer på en skole med mindre gode faciliteter og redskaber, tillagde det en større og mere afgørende betydning. Spørgsmålet er så bare, om forklaringen er så simpel, at forskellen udelukkende består i de materialer og redskaber man har til rådighed? Og kan det overhovedet sammenlignes? Vi mener dog, at man kan argumentere for, at der er faktorer, som gør det vanskeligt at sammenligne og blot opdele skoler i ressourcestærk og ressourcevag. Vi oplevede bl.a., at der var stor forskel i hvilket undervisningslokale vores to respondenter havde til rådighed. Niels havde en ældre gymnastiksal af mindre størrelse, mens Peter havde én, endda nogle gange to, store håndboldhaller til rådighed. Dette viser, at de to lærere har vidt forskellige forudsætninger, når de skal undervise i deres pågældende idrætslokale, hvilket gør det vanskeligt at vurdere vigtigheden af faciliteter, når vi oplever så stor en forskel af faciliteter til rådighed.

En anden faktor, som også spiller ind er, hvilken slags lærer man er, og hvilke aspekter i idrætsundervisningen man prioriterer og finder vigtigt. Vi oplevede, at Niels var meget materialeafhængig og prioriterede struktur, mens Peters overvejelser centrerede sig om aktiviteten. Her kan man overveje, om Niels' store forbrug af materialer i hans undervisning har noget at gøre med de mindre gode faciliteter, som han har til rådighed? Dette er igen en tolkning, og vi kan ikke vide med sikkerhed, om der er en sammenhæng mellem mængden af materialer, man bruger, og kvaliteten og størrelsen af faciliteter, man har til rådighed. Man kan også overveje om, andre faktorer som eksempelvis erfaring i faget kan have en indflydelse på lærerens opfattelse af betydning af faciliteter og redskaber i idrætsundervisningen, men vi mener, at denne sammenligning er vanskelig at lave bl.a. grundet ovenstående faktorer. Man kan argumentere for, at hvis en optimal sammenligning skulle kunne finde sted, så krævede det, at den samme lærer, gennemførte det

samme undervisningsforløb, med de samme elever på de to forskellige skoler. På den måde får man afviklet de variabler, som kan påvirke sammenligningen, og på den måde står man tilbage med det, vi ønsker at undersøge; Hvilken påvirkning har faciliteter og redskaber på lærerens undervisningsovervejelser? Dette er selvfølgelig ikke en mulighed i vores tilfælde, hvilket også gør det vanskeligt for os at konkludere noget i forhold til undervisningsovervejelser, da vi har begrænset teori at læne os op ad.

7.2 *“Gamle gymnastiksale - nye muligheder”*

Vi finder det i stedet hensigtsmæssigt at diskutere, hvordan idrætslokalet kan se ud, så det understøtter kravene til Fælles Mål, uagtet de faciliteter og redskaber man har til rådighed. Vi har tidligere i vores bachelorprojekt henvist til projektet *“Gamle Gymnastiksale - nye muligheder”*, der er iværksat af Dansk Skoleidræt sammen med DIF og Lokale- og Anlægsfonden. Projektets mål er at udvikle og afprøve ideer til udvikling nyindretning af gymnastiksale. Projektet er dog stadig undervejs her i år 2022, hvilket ellers kunne have været et spændende bidrag til vores bachelorprojekt. På den måde kunne vi komme med et forskningsbaseret bud på, hvordan det fremtidige idrætslokale kunne se ud. Torben Hansen præsenterer dog i sin artikel fra MOVE omhandlende projektet nogle spændende perspektiver på et eventuelt fremtidigt idrætslokale. Disse perspektiver er også blevet belyst tidligere, bl.a., at man som lærer kan kode et idrætslokale, som også vores respondent Niels nævner som noget essentielt. Det indebærer, at et lokale ikke kun inviterer til bevægelse og praksis, men også inviterer til fordybelse og læring i den teoretiske del af idrætsfaget. Det kunne bl.a. være ved teoretiske og didaktiske modeller, som kan fungere som visuelle støtter for lærere og elever.

Torben Hansen pointerer også, at ligesom idræt er blevet et eksamensfag, så skal idrætseksamen også indeholde en temabaseret tilgang til idrætten. Det kræver, ifølge Torben Hansen, at man udfordrer idrættens klassiske rammer bestående af en velkendte gymnastiksal og atletikbane. Det gælder også idrættens klassiske udseende, hvor det tidligere har centreret sig om at øve, træne og konkurrere, men i stedet sætter fokus på at gøre det muligt, at eleverne kropsligt kan eksperimentere og være nysgerrige med ens omgivelser. Vi argumenterede tidligere for, at dette var nogle af de faktorer, man skulle sigte efter, når man kodede et idrætslokale. Dette gjorde vi på baggrund af idrætsfagets formål, hvor der står: *“Eleverne skal i faget idræt udvikle kropslige, idrætslige, sociale og*

personlige kompetencer. Eleverne skal opnå kendskab til alsidig idrætskultur og udvikle lyst til bevægelse” (Undervisningsministeriet B. o., Idræt Fælles Mål, 2019) (s.3, l.1-3).

Dette kræver omgivelser og idrætslokaler, som ikke kun inviterer til de klassiske idrætsgrene, men i stedet er kodet med en åben fortolkning til hvad idrætsaktiviteter kan være (Hansen, 2020, s. 19-22). Hvordan dette helt konkret kan se ud i praksis, bliver dog først tilgængeligt, når projektet *“Gamle gymnastiksale - nye muligheder”* er afsluttet.

7.3 Elevperspektiv

I dette bachelorprojekt har vi udelukkende været optaget af, hvordan lærerne oplever rummet og materialernes betydning for undervisningsovervejelserne, og derfor er det nærliggende at diskutere elevperspektivet med henblik på at tiltænke, hvordan deres perspektiv på rummet og materialernes betydning for idrætsundervisningen. I forlængelse af interviewet med Peter, nævnte han en episode, hvor han tilpassede sig rummet og de materialer, fordi de materialer, han skulle bruge ikke, var til rådighed. Peter præsenterede overfor sine elever et forløb om basket, men fordi de ikke havde basketkurve i idrætslokalet, måtte han tænke kreativt. Han valgte derfor at opstille store skraldespande som alternativ til basketkurve. Vi spurgte undersøgende ind til, hvorvidt han oplevede om eleverne så anderledes på aktiviteten, hvor han svarede at han ikke oplevede manglende motivation m.m. fordi målene ikke var originale basketkurve. Ovenstående eksempel er interessant, fordi det kan være med til at belyse et elevperspektiv på, hvordan eleverne oplever rummet og materialernes betydning for idrætsundervisningen, som i denne situation faktisk viste sig ikke at have nogen betydning for aktiviteten. Der skal naturligvis tages forbehold for, at det er svært basere empiri ud fra, hvad en idrætslærer oplever at eleverne oplever, men eksemplet giver os et billede i, hvad der ellers kunne have været nærliggende at undersøge.

7.4 Synet på idrætslokalet efter folkeskolereformen i 2014

I forbindelse med folkeskolereformen i 2014, hvor 45 minutters bevægelse om dagen blev gjort til et lovkrav, har synet på bevægelse i folkeskolen påvirket, hvordan mange tiltænker særligt idrætslokalet. Siden lovkravet blev indført, har idrætslokalerne været attraktive at anvende, når de daglige 45 minutter bevægelse skulle gennemføres (Undervisningsministeriet B. o., Bevægelse, 2022).

I interviewet nævner Niels, hvordan han oplever at hele skolens brug af idrætslokalerne slider på idrætslokalerne, og ting forsvinder. Ting som Niels skal bruge i forbindelse med den undervisning, han præsenterer sine elever for. Generelt efterspørger Niels en større respekt for idrætslokalet, og at man i højere grad bør se idrætslokalerne som et faglokale. Et syn, der har fået os til at overveje, om mange lærere rundt om på de forskellige folkeskoler i virkeligheden ikke anser idrætslokalet som et faglokale på niveau med billedkunstlokaler, håndværk -og designlokaler. Vi kender til, at man i andre faglokaler oplever en lukkethed, herunder billedkunst. Det med begrundelse for, at der findes ting i billedkunstlokalet, som ikke må anvendes af andre end relevante lærere, i frygt for at ting kan forsvinde. Rundt om på mange skoler er det ofte kun billedkunstlærere, som har en nøgle til lokalet. Ovenstående eksempel kan belyse, hvordan idrætslokalet adskiller sig fra andre faglokaler. Om dette skyldes, at der efter lovkravet om 45 minutters bevægelse i 2014 har medført, at idrætslokalet er blevet et lokale, der bruges på tværs af skolefagene, og dermed ikke er anset for et decideret "faglokale henvendt til idrætsundervisning". Kan dette medføre, at idrætslokalet mister dets identitet?

En identitet, som for mange børn kan være vanskeligt at navigere i. Niels nævner i interviewet, hvordan han bruger tid på at fortælle eleverne, hvordan man bruger lokalet. Hertil nævner han også, hvordan de har "trimmet" idrætslokalet for madrasser m.m. fordi de ganske enkelt udgør et forstyrrende element i hans undervisningen. Hertil kan det være interessant at tænke, om det kan skyldes at eleverne har andre spilleregler, når de anvender idrætslokalet til de daglige 45 minutters bevægelse? Får de lov til at kravle rundt på madrasserne? Det er svært at be- eller afkræfte, men det at eleverne måske oplever forskellige rammer/regler for, hvordan de skal befærde sig i idrætslokalet, kan afspejle sig i, hvordan eleverne er, når de har idræt. Gør det i virkeligheden eleverne forvirret, når de bruger idrætslokalet på tværs af forskellige fag, og hermed andre krav til, hvordan man befærder sig i idrætslokalet?

Er der i virkeligheden brug for, at idrætslokalerne får fælles spilleregler, således at alle lærere, er enige om, hvordan deres elever skal befærde sig i et idrætslokale. Kan en sådan kulturel tilgang til den problematik, som Niels nævner, være løsningen? Vil det kunne medføre, at idrætslokalet får en stærkere identitet? En identitet, som taler ind i, hvordan rummet er kodet. Vi antager, at mange idrætslokaler rundt om på folkeskoler kan have udfordringer med kodning. Hvad det skyldes, er svært at svare på. Men der er ingen tvivl om, at lærerne oplever udfordringer med, at idrætslokalerne

mangler en større respekt for dets faciliteter og materialer, og dermed sin status som et faglokale på linje med andre faglokaler.

7.5 Lever idrætslokalerne op til den udvikling, vi som lærere forpligter os til at bestræbe?

Som tidligere nævnt i dette projekt, har vi belyst hvordan man som lærer forpligter sig til at nytænke og udvikle sin praksis med henblik på professionsidealet. En udvikling, vi skal indtænke i den undervisning, vi præsenterer for vores elever. Men understøtter de idrætslokaler, som mange idrætslærere arbejder i en sådan udvikling?

Spørgsmålet er, om der i virkeligheden ikke opstår en række problematikker, når man som idrætslærer skal udvikle sin praksis i et gymnastiklokale fra 1960'erne, som er tiltænkt et mere traditionelt brug, der passer til de aktiviteter, man udøvede dengang. Idrætslokalerne er naturligvis mange steder blevet renoveret og opdateret løbende, men vi ser stadig lokaler rundt om landet, som fortsat ligner en gymnastiksal fra 1960'erne. Spørgsmålet er, om de lokaler, der fortsat findes rundt om i landet, lever op til de betingelser, der forudsætter at man kan leve op til kravene for Fælles Mål for faget idræt. Vi må konstatere, at idrætslærerne rundt om i folkeskolen gør deres ypperste for at opnå Fælles Mål for faget idræt, men også at kunne præsenterer god undervisning for eleverne, uagtet faciliteter og materialer, de har til rådighed.

Som vores ene interviewperson, Peter, nævner i interviewet, så skal materialer ikke være det, der spænder ben for en god time. Men spørgsmålet er, om forbedringer af disse idrætslokaler, som findes rundt om i landet, vil styrke fundamentet for at implementere god undervisning ude i folkeskolen, eller om idrætslærerne er blevet så gode til at tilpasse sig de omgivelser, de har, og dermed ikke tillægger det betydning om idrætslokalet er nyt og opdateret og dermed har betydning for kvaliteten af undervisningen.

8.0 Perspektivering

8.1 Kan folkeskolen styrke lysten til fysisk aktivitet?

Alt for mange unge lever ikke op til WHO's minimumsanbefaling af fysisk aktivitet. En undersøgelse, *"Danskernes sundhed"*, udarbejdet af Sundhedsstyrelsen i 2022, viser hvordan omkring halvdelen af unge i alderen 16-24 ikke dyrker nok tilstrækkelig fysisk aktivitet (Sundhedsstyrelsen, 2022, s. 107)..

En sådan tendens medfører en række konsekvenser for vores samfund, hvilket i sidste ende kan blive en kæmpe regning for det danske samfund. Men hvordan kan vi knække denne sørgelige kurve?

Her kan folkeskolen være en af de faktorer, som kan afhjælpe ovenstående problem. Som nævnt i dette bachelorprojekt, kom der i forbindelse med folkeskoleloven fra 2014 et krav om, at eleverne præsenteres for 45 minutters bevægelse i løbet af én skoledag. En sådan løsning medfører alt andet lige, at lærere, uagtet fag, skal indtænke bevægelse i deres undervisning. Et perspektiv, som kan bidrage til at eleverne i deres skoletid sørger for at få tilstrækkelig med bevægelse. Men mange lærere oplever, at det kan være svært at indtænke de 45 minutters bevægelse i deres undervisning. Spørgsmålet er, om det kan skyldes de faciliteter, som lærerne har til rådighed, herunder rum. I en undersøgelse fra 2013 under navnet *"Folkeskolens læringsrum - hvordan skiftende læringsaktiviteter kan understøttes af rum og indretning?"*, udarbejdet af FOA, kommer de med forslag til, hvordan man forbedre mulighederne for bevægelse. Fælles for disse udbudringer er at skabe faciliteter som kan aktivere de mindst aktive skoleelever. Et eksempel på, hvordan en skole kan indtænke bevægelse, forekommer således: *"Nogle ældre skoler har taget konsekvensen af at lange gangarealer og fællesrum lægger op til løb og bevægelse og på forskellig vis gjort det til aktive bevægelseszoner"* (Ricken, 2013) (s. 15, l. 15-19). At opdele rum og gangarealer som bevægelseszoner, kan i højere grad bidrage til at øge bevægelsen i folkeskolen, herunder i lærerens undervisning.

8.2 Nytænkning af idrætsfaciliteter

I lyset af unge i alderen 16-24 år, som ikke bevæger sig tilstrækkeligt, kan idræt i folkeskolen i høj grad have sin berettigelse i at afhjælpe dette problem. Idrætsfaget i skolen har til hensigt at præsentere eleverne for en række fysiske aktiviteter, som kan give dem lyst til fysisk udfoldelse. En udfoldelse, som skal bidrage til at flere unge tilvælger det lokale foreningsliv, og derved opnår tilstrækkelig fysisk udfoldelse i hverdagen.

Men for at kunne opnå dette, må lærere forbedre de aktiviteter, som eleverne præsenteres for i skolen. Forbedringer, som både kan komme af forbedret indhold, men også i form af aktiviteter såsom forbedringer af faciliteterne i idræt. FOA nævner, at *“Det betyder for eksempel at traditionelle gymnastiksale som bygges til mangeartede bevægelsesaktiviteter, teater, dans mv.,”* (Ricken, 2013) (s. 15, l. 8-11), hvilket kan betyde, at faciliteterne kan drage nytte af et “løft”. Men dette “løft” er nødvendigvis et svar på at forbedre faciliteterne for eleverne. Det er også muligt at arbejde med andre måder, at “løfte” et lokale. Man skal nytænke læringsrummet. FOA kommer med fem handleperspektiver, som kan udvikle læringsrummet: 1) *Identificer og præciser de fælles mål og udfordringer.* 2) *Analysér hvilke fysiske ‘knapper’, det er relevant og muligt at skrue på.* 3) *Tænk stort – men gentag ikke andres fejl.* 4) *Hvad virker og hvad virker ikke og hvorfor?* 5) *Skab ejerskab og tildel ansvar for opretholdelse af rum og indretninger!* (Ricken, 2013, s. 28).

Fælles for ovenstående er, at det kan hjælpe lærere til at nytænke de fysiske rammer i bestræbelsen på at skabe et læringsrum, hvor læringen er i fokus. Man skal turde at bruge rummet, men løbende sørge for at rummet kan følge med de pædagogiske og didaktiske strømninger.

9.0 Konklusion

Med øje for at komme med relevante perspektiver på hvilken betydning undervisningslokalet og tilhørende faciliteter har for lærerens undervisningsovervejelser, har vi i inddragelsen af relevant teori og indsamling af empiri fået en bredere forståelse for disse perspektiver. I analysen af empiri med afsæt i interview af to idrætslærere med forskellige praktiske vilkår, herunder god tilgængelighed til faciliteter og materialer samt begrænset tilgængelighed til faciliteter og materialer, kan vi belyse en forskel i, hvordan disse lærere oplever betydningen af idrætslokalet og tilhørende faciliteter i deres undervisningsovervejelser.

Læreren med den begrænsede tilgængelighed oplevede, at materialer var en stærk nødvendighed i den undervisning, han præsenterer for eleverne. Ligeledes oplevede han et idrætslokale, som havde udfordringer med en social kodning. Han pointerer, at mange elever har svært ved at agere i et idrætslokale. Det medfører, at han gør sig mange undervisningsovervejelser i, hvordan han kan eliminere forstyrrelser, herunder brug af unødvendig tid og synlig struktur i undervisningen. Den anden lærer med god tilgængelighed oplever, at materialer har sin berettigelse i idrætsundervisningen, men at det ikke er afgørende for, om lektionen bliver god eller ej. Læreren nævner, hvordan han anser aktiviteten som det, der fylder mest i de overvejelser, han gør sig i planlægningen af idrætsundervisningen. Det handler for læreren mere om, hvad han skal lave, frem for hvordan han skal gøre det.

Ovenstående perspektiver belyser, hvordan læreren med den begrænsede tilgængelighed er mere afhængig af materialer end læreren med god tilgængelighed. Ligeledes oplever idrætslæreren med den begrænsede tilgængelighed at gøre sig mange overvejelser i, hvordan han vil begrænse det problem, som han anser idrætslokalet har i form af en svag social kodning. Han oplever sig nødsaget til at have øje for rammefaktorerne, mens den anden lærer med god tilgængelighed ikke belyser samme problematikker. Her belyses udførelsen af aktiviteten mere, end andre bagvedlæggende overvejelser.

Vi kan ud fra ovenstående perspektiver konkludere, hvordan der forekommer tendenser, som kan pege i mod at lærere på skoler med begrænset tilgængelighed, oplever udfordringer med, hvordan idrætslokalet er kodet og er mere afhængig af materialer, hvilket medfører en stor betydning for, hvordan de planlægger undervisningen, kontra lærer på skoler med god tilgængelighed, som ikke

oplever samme problematikker omkring idrætslokalets sociale kodning og nødvendigheden af materialebrug i deres undervisningsovervejelser.

10.0 Bibliografi

- Børne- og Undervisningsministeriet. (4. maj 2021). *Børne- og Undervisningsministeriet*. Hentet fra uvm.dk:
<https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolens-formaal>
- Boding m.fl., J. (2019). *Bachelorprojektet i læreruddannelsen - en håndbog*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Clasen, S., & Hostrup, C. B. (2021). *Bære- og væredygtige rum i skolen*. Frederikshavn: Dafolo.
- Danmarks læringsportal, EMU. (5. Februar 2019). *Folkeskolens formål*. Hentet fra emu.dk:
<https://emu.dk/grundskole/uddannelsens-formaal-og-historie/folkeskolens-formaal>
- Drejer, C. M. (2019). Klasserummets forandringer. I M. B. Johansen, *10 døre til klasserummet* (s. 161-178). Akademisk Forlag.
- Hansen, T. (2020). Idrætsfagets faglokale - Monkey Tonkey Land eller kropsauditorium? *MOV:E(10)*, 16-23.
Hentet fra <https://www.epaper.dk/fiibl/move-10-2020/>
- Hiim, H., & Hippe, E. (1999). *Undervisningsplanlægning* (3 udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, J.-O. (2012). *Motorik og bevægelse i børns liv*. Aarhus: VIA Systime.
- Juelskjær, M., & Rasmussen, L. R. (2019). Klasserummets arkitektur. I M. B. Johansen, *10 døre til klasserummet* (s. 67-86). Akademisk Forlag.
- Juul, E. (2. august 2015). *PRØVEN I IDRÆTSFAGET...slip hestene løs*. Hentet fra Folkeskolen.dk:
<https://www.folkeskolen.dk/idraet/proven-i-idraetsfaget-slip-hestene-los/2893683>
- Kronborg Bak, C. (2017). Kvalitative interviews som metode i pædagog- og læreruddannelsen. I T. Thyrring Engsig, *Empiriske undersøgelser og metodisk greb* (s. 47-74). København: Hans Reitzels Forlag.
- Lærerforening, D. (18. juni 2013). *Professionsideal for Danmarks Lærerforening*. Hentet fra dlf.org:
https://www.dlf.org/media/7656831/professionsideal_endelige-version.pdf
- Lærerforening, D. (18. juni 2013). *Professionsidealet*. Hentet fra dlf.org:
<https://www.dlf.org/medlem/laererprofessionen/professionsidealet#>
- Nørgaard, E. (2013). Læringsrum - træk af historien. I T. Hyllested, & C. S. Rasmussen, *Skolen i virkeligheden - omgivelserne som læremiddel* (s. 16-29). København: Forlaget UP - Unge Pædagoger.

Ricken, W. (august 2013). *Folkeskolens læringsrum - hvordan skiftende læringsaktiviteter kan understøttes af rum og indretning*. Hentet fra [learningspaces.dk](https://www.learningspaces.dk):
https://www.learningspaces.dk/CustomerData/Files/Folders/11-folkeskole/138_folkeskolensl-ringsrum-winiericken-foa-low.pdf

Storm, C. (2013). *Den gode idrætslærer*. Hans Reitzels Forlag.

Sundhedsstyrelsen. (10. marts 2022). *Danskernes sundhed*. Hentet fra [sst.dk](https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2022/Sundhedsprofil/Sundhedsprofilen.ashx): <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2022/Sundhedsprofil/Sundhedsprofilen.ashx>

Sunesen, M. S. (2020). *Sådan laver du undersøgelser*. København: Hans Reitzel forlag.

Undervisningsministeriet, B. o. (2019). *Idræt Fælles Mål*. Hentet fra [emu.dk](https://www.emu.dk):
https://emu.dk/sites/default/files/2020-09/GSK_F%C3%A6llesM%C3%A5l_Idr%C3%A6t.pdf

Undervisningsministeriet, B. o. (14. marts 2022). *Bevægelse*. Hentet fra [uvm.dk](https://www.uvm.dk):
<https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/bevaegelse>

Undervisningsministeriet, B.-o. (23. Marts 22). *Regler om inklusion*. Hentet fra www.uvm.dk:
<https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/inklusion/regler-om-inklusion>

Von Seelen m.fl., J. (2018). *Status på idrætsfaget 2018*. Hentet fra [ucsyd.dk](https://www.ucsyd.dk):
<https://www.ucsyd.dk/files/inline-files/SPIF-18%20rapport.pdf>

11.0 Bilag

11.1 Bilag 1: Interviewguide

I dette interview ønsker vi at undersøge, hvordan udvalgte lærere oplever rummets betydning for idrætsundervisningen. Hertil ønsker vi at undersøge, hvor stor en betydning rum og faciliteter har for lærerens overvejelser i undervisningen i idrætsundervisningen.	
Introduktion	Præsentation Interviewet skal bruges som led i en undersøgelse af vores problemstilling i bachelor. Vi ønsker at undersøge, hvilken betydning rum og faciliteter har for lærerens undervisningsovervejelser i idrætsfaget. Interviewet er anonymt, så dit navn vil ikke fremgå nogen steder. Interviewet forventes at tage 30 minutter.

Interviewperson i fokus	Hovedspørgsmål
Han/hendes overvejelser/tanker/oplevelser m.m. er essentiel. Intet rigtigt eller forkert svar.	<i>Hvad er din opfattelse af idrættens formål i folkeskolen?</i> <i>I din overvejelser omkring planlægning af undervisning, hvad bruger du så mest tid på?</i> <i>I hvor stor grad føler du, at du benytter dig af materialer i din undervisning?</i> <i>Hvor stor betydning har tilgængeligheden af materialer for din undervisning?</i> <i>Hvor centralt er det for dig at have de fornødne remedier til rådighed, når du planlægger din undervisning?</i> <i>Hvad er din oplevelse af et godt undervisningslokale?</i> <i>Hvad er din oplevelse af rummets betydning i idrætsundervisningen?</i> <i>Størrelse</i> <i>Aktiviteten</i> <i>Antal elever</i>

	<i>Stand af rum</i> <i>Forstyrrende elementer</i> <i>I hvor høj grad oplever du at rummet har en betydning for at opnå dit formål med idrætsundervisning?</i>
--	--

11.2 Bilag 2: Interview, Niels

I: Vi starter lidt overordnet her, og vi vil gerne spørge hvad du mener er idrættens formål i folkeskolen?

N: Jamen øhhhh. Idrættens formål er jo at skabe noget bevidsthed i et helt andet rum end man normalt gør i en folkeskole. Man er i et idrætsfag som er en helt anden kontekst end en faglig kontekst kan man sige. Det er meget det her med kroppen, det her med bevægelse, og det her med forudsætninger. Det er faktisk også det her med en klasse kommer med mange forskellige forudsætninger de kan byde ind med. Jeg oplevede rigtig rigtig tit, at der kom nogle rigtig dygtige boldspildrenge, og der var nogle dygtige piger, som spiller håndbold eller danser. Og så er det jo heldigt, at vi gennem vores årsplan alle de her områder igennem ift bevægelse ift til det ukendte de skal møde, og så har de nogle forcer de kan byde ind. Så det er sådan et fag hvor man kan rykke en del ift noget oplysning ift klassens trivsel og sige ”okay du er faktisk rigtig god til det her, det er rigtig fedt” og ”det kan godt være bolddrengene ser lidt fjollet ud, når vi skal gøre det, men det er faktisk en rigtig rigtig fed måde at ”udstille” sig på egentlig – et trygt rum. Så det kan rigtig rigtig mange ting, og så er der også en lille – den der teoretiske del, hvor bevægelsesanalyse og boldbasis, hvor man kan koble det på stille og roligt, ikk også. Det er sådan et rigtigt fedt rum, hvor man ikke bliver hægtet op på om jeg er god til matematik, om jeg er god til at læse – man kan faktisk være i det på en helt anden baggrund, hvis i kan følge mig på den?

I: Ja helt sikkert. Når du planlægger din idrætsundervisning helt specifikt – hvad føler du så du bruger mest tid på? Altså hvilket aspekt føler du, at du tænker mest over eller bruger mest tid på, når du skal planlægge undervisning

N: Øhhhh, jeg bruger meget meget tid på at lave en meget strukturelt bane for eleverne. Lad os sige vi går ind i en gymnastiksal – så bruger jeg rigtig meget tid på at sige, at det er det her vi skal og så bruger jeg også rigtig meget tid på, fx har vi lige kørt boldbasis, hvor elevene vil gerne vide hvem de er på hold med, så der hænger jeg faktisk en seddel op med holdene inde i idrætslokalet, så den kan jeg vinge af, og den skal jeg ikke bruge tid på, og så ellers bare sige til eleverne: ”orienter jeg over på holdoversigten”. Så er der også altid en fælles opvarmning, typisk hvor jeg lader tre elever stå for kongens efterfølger fx Der er nogle ting vi skal igennem, vi skal have pulsen op, vi skal have strukket ud osv. Men alle de her ting hvor jeg selv har været i den der fælde, hvor jeg står og tænker over,

hvem skal på hold sammen. Jeg prøver at eliminere mange ting, som der kan gå meget tid med. Så bruger jeg også meget tid på ift lave en overskuelig "turneringsplan", så det hold som sidder over. Jeg prøver at lave mange små hold i det store rum, og sige: "jamen I går lige ud i omklædningsrummet og lægger en taktik og laver 20 armbøjninger, og så kommer I ind igen". Og så er kampene cirka 3-4 minutter ad gangen. Så det er faktisk mange små hold og mange kampe af kortere varighed, så de faktisk ikke får tid til at stå og være passive, for det kan jeg godt være bange for at se, at der er mange, der står og er passive, ikk? Og det er også derfor jeg ikke særlig tit spiller høvdingebold, for der står rigtig mange bare og kigger. Så det er den der med korte intervaller, finde ud af hvad er det jeg skal, når jeg ikke er aktiv. Jeg skal jo dømme kampene ikke også? Så det er overskuelighed og struktur.

I: Så hvis vi prøver at tage lidt mere generelt i din idrætsundervisning. I hvor stor grad føler du, at du benytter af materialer. Hvor meget afhænger din undervisning at du har materialer til rådighed?

N: Det afhænger rigtig rigtig meget. Jeg er meget materialeafhængig, og her på skolen har vi åbne gymnastiksale, dog ikke redskabsrum, men det er jo det her med, at det er et faglokale, og hvis materialerne ikke er der, hvis vi skal bruge 20 håndbolde til et håndboldforløb, og de ikke er der, fordi nogle har taget dem med over i klasserne, eller smidt dem væk, så er vi mega presset. Vi bruger faktisk ret meget tid på hele tiden at låse af, men jeg er ret afhængig af, at der er et klassesæt af materialer, så typisk vil jeg møde ind 30 min før timen om morgenen, og sørge for at mine ting er der. For ellers så bliver det en lortetime. Vi har mange forskellige materialer, og det er en anden del af det, men hvem sørger for alle materialer bliver opdateret osv.? Det er alle de her små ting, som gør at man kan få god undervisning.

I: I hvilken grad tænker du, at det her med redskaber det har en betydning i forhold til en gennemførelse af en time. Er det noget man kan undvære eller er det noget som hører til?

N: Jaaaa, jeg tænker, at øhhh. Nu har der lige været OL ikk, og det har vores opvarmning også indflydelse på. Så kan jeg godt finde på at trække sådan en sjov ting ind i opvarmningen inden vi begynder på boldbasis, som har lidt med vores tema at gøre. Så kunne jeg sige: "Nu laver vi skiskydning" dvs. i står lige op stepper 1 minut, og så får i en ærtepose. Dvs., at jeg har mine ærteposer klar. Så gælder det om at stå på baglinjen, og få ærteposen til at glide hen over gulvet og ramme den grønne linje på midten, og så ser vi hvem der kommer tættest på, mens i har pulsen oppe. Det gør

jeg for at variere undervisningen i forhold til at nogle elever hader bolde, nogle er måske bange for bolden, det ved jeg ikke. På den måde er jeg afhængig, at der er styr på mine materialer, det synes jeg er vigtigt. Og konteksten er selvfølgelig også vigtigt. Nu har vi orienteringsløb i næste uger, og der er vi ikke særlig afhængig af materialer, da vi bare bruger de pinde, som står ude i skoven.

I: Så det afhænger også af hvilket indholdsområde i er i gang? Jeg tænker fx dans og udtryk ikke er særlig redskabsbestemt.

N: Det gør det i høj grad. Ved et forløb i hockey eller redskabsgymnastik er man også ret afhængig af det, men dans og udtryk det andet, nej det er rigtigt.

I: Nu er du jo en relativ erfaren lærer. Føler du at du gennem din udvikling at redskaber har fået en mindre betydning, eller var det noget du tænkte meget over i starten fx hvis der manglede nogle ting hvad gjorde man så lige

N: Tjaaa. Jeg tænkte over at gøre det så simpelt så muligt. Hvis redskaberne blev for bestemmende eller for besværlige, så kunne jeg godt finde på at vælge det fra. Nogle af redskaberne går jeg ikke på, fordi de simpelthen tager for lang tid at finde frem og rydde op, når vi kun har de her 2x45 minutter. For hvem sørger for at det bliver ryddet pænt op og talt efter. Er det en pædagogisk opgave for børnene? Så i nogle ting er redskaberne super vigtige, andre steder er det også lidt poppet og unødvendigt.

I: Så det er også tidsaspektet, der har noget at sige?

N: Det synes jeg ja, for hvem tager lige ansvar, hvis vi mangler to bolde, og en bold måske er forsvundet oppe bag busken eller en frisbee fx

I: Hvis vi prøver at gå lidt væk fra idræt. Helt overordnet hvad er din oplevelse af et godt undervisningslokale. Hvad skal der til før det er et godt undervisningslokale?

N: Det skal være lyst, det skal være øhhmm sådan, at tingene at de har deres pladser. Det kan man se det her lokale vi sidder i lige nu (biologi) det er et godt undervisningslokale. Jakkerne skal hænge udenfor, taburetterne er stablet herovre. Det er med at eleven kan gå ind og se, at det her lokale faktisk er kodet til nogle ting. Der skal være nogle tavler, der skal være et smartboard jeg kan bruge.

Det skal være sådan, at man frigøre noget gulvplads. Det skal være sådan, at vores elever, vores udfordrede elever kan sidde i det samme lokale som de andre. Jeg synes også vi har gamle lokaler her på skolen, men udenfor kan også være et fantastisk undervisningslokale. I dag er det jo fantastisk vejr, og jeg har faktisk lige været ude i timen før. Der er masser af trapper eleverne kan læse på. Jamen fx i natur/teknik, hvorfor kan vi ikke lave et solur udenfor på bænken. Det er det her med at tænke ud af boksen. Jeg synes det er aktiviteten som bestemmer, hvad lokalet begrænses til. Et godt undervisningslokale er luftet ud, eleverne kan lide at være der. Men der her med tingene er kodet, det synes jeg er et fedt signal at sende til eleverne.

I: Hvis vi så tænker idræt, hvad er et godt idrætslokale for dig?

N: Suuuk, jaaa. Vi er jo plaget af de her små sale her på skolen. En sal med en håndboldbanestørrelse vil være fedt. Vi har faktisk fået nogle bannere, som vi skal have op og hænge i salene. På den måde kan vi bruge rummene til at sige – sådan kan man lave bevægelseanalyse – Her er noget med aerob og anaerobe ting, hvor rummet faktisk taler til en, hvor man som lærer kan gå ind og sige ”prøv lige at kigge heroppe. Det er faktisk det I skal arbejde med de næste tre uger”. Og det hjælper dem altså i de ældre klasser. Men det er det her med vi ikke bare kommer ind i et rum og siger: ”Her kan vi da spille noget høvdingebold” – Nej det skal være et funktionelt rum, som kan fange eleverne, så eleverne kan se hvad det også kan bruges til. Og så er det det her med at tingene er på deres pladser – det skal være nemt at komme til. Tilgængeligheden skal være der.

I: Nu siger du det her med, at tingene skal være på deres plads. Tænker du at en madras, der står i hjørnet kan være et forstyrrende element i et faglokale som idræt?

N: Jada, haha. Da jeg startede havde vi en stor madras nede i det ene hjørne af salen, og det som madrassen gjorde, var at fange elevernes opmærksomhed. Ned og løbe, og hamre ind i den. Alle mulige ting. Det var faktisk en kæmpe modspiller i at starte en undervisning. Nu har vi faktisk gjort det, at vi har trimmet lokalet helt i forhold til de bannere vi skal have op, så der ikke er andre forstyrrende elementer i lokalet, som tager deres fokus. Men det at vi har fået pakket de her ting væk, og vi så kan hive dem fra når vi skal bruge dem, det har faktisk hjulpet. Det er ikke for at tage glæden fra eleverne, at vi fjerner tingene, men simpelthen for at se hvor effektivt vi kan komme i gang med vores undervisning. Det er også for at hjælpe eleverne med at sige: ”Prøv at hør her venner,

idræt er faktisk et skolefag – i er faktisk i skole nu”. Det er ikke bare sjov og ballade, og vi har nogle elever, som kommer og siger ”jamen vi har jo idræt”. Jamen derfor skal i stadig have dans og udtryk – derfor skal i stadig varme op. Det her med at få italesat, at det her faktisk noget man kan komme til eksamen i. Det er vigtigt at vide hvorfor jeres muskel arbejder som den gør. Der er mange elever som stadig tænker, at når man kommer ind i en idrætssal – og det kan også være jeg er med til det – at så er det sjov og ballade. Nu skal vi eddermamme have det hyggeligt, men det er faktisk et læringsrum og det er svært at forklare nogle elever.

I: Her afslutningsvis, vi har været lidt inde på det. I hvor grad føler du rummet har en betydning for at du kan opnå dit formål ved en enkelt lektion men også undervisningsforløb, og opnå de mål som du gerne vil have eleverne når igennem?

N: Jamen jeg synes det er rigtig rigtig vigtigt. Det skal bare spille, og vi gør meget med at sige til vores pædagoger og klubber som ellers bruger rummet – prøv nu at efterlade rummet ordentlig, så det er klart til de næste. Vi skal skole signalerer, at vi har styr på det. Selvom vi stadig skal bruge det som læringsrum, så er det stadig et rum som gerne må fremstå æstetisk flot. Det er jo et åbent læringsrum, så alle må bruge det. Der har vi oplevet at åbne døren til en idrætstime, hvor der så ligger redskaber ud over hele gulvet. Det skal bare stå skarpt. Det er faglokale, så det være i orden. Det er røv, at man skal starte med at rydde op, for at kunne lave de ting man har planlagt. Men struktur er vigtigt for mig. Holdene er lavet, eleverne ved hvad de skal. Men vi kan også snakke om vedligeholdelse selvfølgelig. Der er noget slitage på vores lokaler, og vi bruger man penge på de gamle ribber, og vi brugte mange penge bare på ribberne, så det er også et rum man skal have respekt for, især på gamle skoler, og der er nogle som tror det kan holde til hvad som helst og det kan det altså ikke. Nogle lærere sender deres elever over i idrætslokalet og siger ”Nu kan i lige spille 45 min stikbold. Som idrætslærer tænker man imens:” uhh bare de nu passer på tingene”. Det er også derfor vi som idrætslærer har specielle nøgler, så vi kun har adgang til nogle specifikke redskaber, for der er bare nogle ting som bliver ved med at forsvinde. Sådan er det jo at have en inkluderende skole som vi har. Det er for at sikre os, at vi har de ting vi skal bruge i undervisningen. Der er mange ting haha, og det er jo noget med kulturen der skal vænnes. Det er super vigtigt ja.

11.3 Bilag 3: Interview, Peter

I: ja altså først så som jeg sagde så bliver det sådan lidt mere overordnet jeg kom til at spørge ind til, og så lige så stille, så skal jeg nok indskrænke det, øhhhh, men først her vil jeg bare lige høre hvad du mener er idrættens formål i folkeskolen og hvad idrætten kan være med til at bidrage til i folkeskolen.

P: øhmhhh, hvad den kan være med til at bidrage til, hmmm. Jamen det handler jo meget om altså folkeskolens overordnede mål er jo det her med dannelse. Det synes jeg jo også idræt kan i høj grad, især kropslig dannelse. Og hvordan gør vi så det? Det gør vi jo... det gør vi jo ved idræt har bevæget sig henimod i en lidt mere seriøs retning synes jeg, hvor vi øhhhh ser meget mere på de her forskellige indholdsområder, hvor vi før i tiden var lidt mere fritstillet, og øhhhh det hele var lidt mere hyggeligt. Jamen så har vi jo fået det her eksamensfag, som gør at vi skal gøre det bredere, og det synes jeg også er med til at sådan at give mulighed for, at blive dannet kropsligt på en eller anden måde. Og så kan det også give en masse socialt, øhhhh, imellem eleverne, som en almindelige time i et almindeligt klasselokale ikke kan. Der synes jeg også idræt har sin berettigelse på en eller anden måde.

I: Helt klart, øhmm. Hvis vi prøver at tage idræt specifikt. Når du sidder og planlægger din undervisning, hvilke dele af planlægningen bruger du så mest tid på? Er det aktiviteter eller øhmhhh er det måden eller hvad føler du fylder mest, når du skal planlægge din undervisning i idræt.

P: Suuuk, øhhhhmmmm. Jamen, altså.... Vi har faktisk lige lavet, det er lige lidt en sidespring det her, men vi har faktisk lige lavet en rød tråd i idræt her på skolen, fordi at det var lidt mere loose, og så har vi fået lavet noget lidt mere overordnet; Det har vi egentlig delt op i aktiviteter, øhhhhmm, for at vi ligesom skal gøre det bredt, øhmm, og så har vi jo... Det jeg har brugt mest tid på, er hvordan jeg vil gøre tingene i timen. Jeg har egentlig en god ide om hvilke aktiviteter jeg har i hvilke uger, men hvad er det så jeg vil gøre? Hvad er det jeg gerne vil have ud af det? Det er egentlig det jeg sidder og bruger min tid på. Men vi har fået lavet en overordnede rød tråd, så vi har... øhm.... Sikret os at vi kommer igennem de her indholdsområder i løbet af et år, og så har vi nogle aktiviteter inden for det. Så det er egentlig hvordan jeg vil gøre det jeg bruger tid på.

I: Øhmhhh....I hvor stor grad føler du, når du har indendørs idrætsundervisning, at du benytter dig af materialer og remedier, altså det kan være bolde, det kan være madrasser, det kan være alt muligt

og hvor stor betydning har det for dig, at det er tilgængeligt, altså fylder det meget i din undervisning, at du har det til rådighed?

P: Det fylder meget, men igen, jeg tror det fyldte meget, da jeg startede som lærer, fordi jeg tror godt jeg kunne finde på at vælge nogle aktiviteter fra, hvis jeg tænkte; "Ej de materialer har jeg ikke, så springer jeg over". Nu har jeg fået nogle år på bagen, så hvis man ikke lige har de materialer, så må man prøve at tænke på nye måder. Det er klart, at.....øhm.... man tjekker da lige igennem inde i hovedet;" hvad er det egentlig vi har til rådighed af materialer, så jo det fylder også noget, det er klart.... det gør det.

I: Jaer, men tror du, at du kan sætte nogle ord på den forskel, du sagde i starten af dit lærerliv, at du sprang noget over. Hvad føler du har ændret sig, siden du prøver at finde et alternativ

P: Det er nok fordi man har prøvet en masse ting, og man kan godt gøre tingene selvom man ikke...til redskabsgymnastik ikke lige har de perfekte redskaber til at lave et eller andet stepspring, så må man prøve at gøre det på en anden måde, og det synes jeg kræver nogle år på bagen, før jeg lige kan tænke anderledes og kreativt. Jeg tænkte meget på materialer de første år, men det gør jeg også nu, men jeg synes man har lidt mere overskud til at finde andre løsninger. Det skal heller ikke være materialerne, der spænder ben for man har en god time, vel?

I: Når du siger fx, at man skal tænke anderledes omkring materialer; "Okay vi har noget redskabsgymnastik, og vi har ikke lige de materialer, hvad kunne det så være man ændre på? Er det selve aktiviteten eller er det måden du laver aktiviteten på, så du ikke er afhængig af materialer, eller hvordan prøver man at tilpasse sig?

P: Hmmm, Suuuk, Ja hvad kunne det være?? Er det måden eller... Prøv lige at spørg mig igen

I: Nu snakkede vi lidt om det her med redskabsgymnastik og man så fandt ud af man ikke lige havde de her materialer man havde håbet på. Hvordan er det så man, øhmmm, hvordan tilpasser man sig så? Er det aktiviteten eller du ændrer eller er det måden du laver aktiviteten på, fx så må vi finde et alternativ til den her lille madras, så eleverne fx går sammen i grupper og finder en løsning på det sammen, nu når materialerne eller hvordan tror du at det kunne være?

P: Øhhhh, Jamen....Jeg prøver egentlig at lade vær med at lave så meget om på aktiviteten, fx her den anden spillede vi basketball, noget intro til basket, hvor vi skulle prøve at spille kamp til sidst, men der har vi kun en basketbane derovre, så der måtte jeg jo tænkte;" hvad kan jeg så gøre". Så fandt jeg nogle store skraldespande, så skulle de prøve at bruge dem. Så havde de godt nok ingen kurv eller plade, men de havde trods alt en skraldespand at spille med, altså så måtte jeg prøve at tænke på den måde.

I: Og hvad var din opfattelse af hvordan eleverne tog imod det, at de godt kunne se, at det ikke var en normal basketkurv?

P: Øhh, jeg synes faktisk de tog godt imod det. Jeg oplevede egentlig ikke nogen særlig protest, men det er også klart, det afhænger af også af den klasse du er i, og hvem det nu lige er. Men i den her situation blev det taget godt imod, så længe at spillet var det samme. Basketreglerne var jo det samme, det var bare et andet mål.

I: Det her spørgsmål er lidt mere overordnet. Det er lidt noget andet nu. Hvad er din oplevelse af et godt undervisningslokale? Det kan både være et idrætslokale, men også et almindeligt klasselokale. Hvad føler du der skal til, for at det er et godt undervisningslokale at undervise i?

P: Ja, hvad føler jeg der skal til? Øhm....hmm.....øhm... Jeg føler, at der skal være et minimum af materialer, iforhold til hvad man nu skal jeg. Nu sidder jeg nede i Natur-teknik, hvor vi har fantastisk mange materialer. Det er ikke fordi jeg behøver, et natur-teknik-lokale, men tingene skal være der i forhold til et undervisningslokale, og hvis jeg tænker idræt, så tænker jeg måske at øhm... Jeg synes jo, at det er luksus at vi har én eller to haller til rådighed, jeg siger ikke vi kunne nøjes med én, men jeg synes ikke det vil være noget problem med én hal. Det er luksus, at vi har så meget plads, men vi kunne sagtens lave en masse ting på mindre plads. Jeg ved ikke om det besvarer dit spørgsmål ha-ha.

I: Det er også noget vi har snakket om; det her med, at der er stor mangfoldighed, alt efter hvilken skole man er på, altså hvilke sale man har til rådighed, men også de materialer man har til rådighed, og at det nødvendigvis ikke udelukker hinanden.

P: Nu har jeg jo også været i praktik en masse steder, alt fra et sted hvor de havde to haller, fire basketbaner, de havde alt! Alle bolde, alt hvad man skulle bruge, til et andet sted, hvor de stort set kun havde en gymnastiksal – Der fandt vi jo ud af det alligevel. Selvfølgelig kan det godt spænde ben for kvaliteten for undervisningen – det kan man godt risikere, men dermed ikke sagt, at man ikke kan lave noget god undervisning, når man har en lille gymnastiksal.

I: På hvilke måder føler du, at det kan spænde ben for kvaliteten, lad os sige man havde et mindre lokale?

P: Øhm... Jamen, det er klart at... Vi er ofte to klasser sammen til idræt, så hvis vi skulle være indenfor i en gymnastiksal med 50 elever, at det vil have sine begrænsninger i forhold til størrelse og akustik og sådan nogle ting. Så det er ikke sådan noget jeg tænker omkring størrelse, når vi er så mange.

I: Nu har I jo den store hal til rådighed derovre, noget vi også har undret os over er, om der er nogle forstyrrende elementer ovre i hallen? Fx madrasser ovre i hjørnet af hallen, to håndboldmål, nogle tove, som man kan hænge i. Føler du, at der kan være nogle forstyrrende elementer i et lokale, som på papiret er moderne og materialefyldt, kan være med til at forstyrre på nogen måde?

P: øhm... Altså, nej det synes jeg egentlig ikke er så slemt. Det er klart inden vi går i gang med idrætstimen, så er der mange der søger ned på den her madras. Den er åbenbart rigtig spændende, men når vi så først går i gang, så synes faktisk ikke der er noget forstyrrende. Det tænker jeg faktisk ikke så meget over.

I: Og så afslutningsvis her, vi har været lidt inde på det; I hvor høj grad føler du at det rum du er i og de materialer du har til rådighed, om det har betydning for om du kan nå dine mål, både med den time du er i gang med, men også hele dit formål med den idrætsundervisning som du ønsker at gennemføre med eleverne? Er det noget du tænker over eller har det en betydning?

P: Øhm... Jamen det har da en betydning. Men det er ikke alt. Det er i hvert fald ikke en afgørende betydning, vil jeg ikke synes.

I: Hvad føler du vægter højere, som gør at rummets betydning ikke er så stor? Hvad skal man have styr på, som gør, at rummet måske egentlig ikke betyder så meget, synes du?

P: Det jeg synes som har betydet meget for os, det er at vi har fået den her røde tråd, som gør at vi ved hvad vi skal og hvad vi skal igennem, øhm... Ja og så, øhhh. Det ikke er sådan en løs snak om; "Hvad er det lige vi skal lave i dag" en time inden vi går over i hallen. Det er egentlig det som giver mig ro. Så tænker jeg egentlig ikke så meget over, jo jeg tænker selvfølgelig igennem hvilke materialer jeg har, men det er ikke det der afgør det for mig. Jeg ved ikke om det var svar.

I: Jo, jo det var det. Det er bare af ren nysgerrighed ift jeres røde tråd. Er den bygget op omkring temaer eller er det bygget op omkring aktiviteter.

P: Det har vi snakket meget om, øhmm... Det var faktisk et stort skridt, at der skulle være en rød tråd. Det har der aldrig været på den her måde, så vi blev enige om at starte med at bygge det op omkring aktiviteter, og så kunne vi evt. overveje om at bygge det op omkring temaer, når vi har prøvet at køre det her noget tid. Men det er bygget op omkring indholdsområderne, og så har jeg så lavet et udkast til nogle aktiviteter vi kunne lave indenfor de her indholdsområder.